

Skrót z opracowania pt.: „Cudzoziemcy na śląskim rynku pracy z uwzględnieniem wpływu pandemii COVID-19 oraz w perspektywie do 2025 r.”

Katowice, grudzień 2021 r.

Spis treści

1. Cudzoziemcy w statystykach* – na podstawie zezwoleń na pracę i oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi.....	3
2. Informacja o badaniu.....	8
3. Charakterystyka respondentów.....	9
4. Sytuacja zatrudnieniowa – skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.	11
5. Powody zatrudniania cudzoziemców.....	17
6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. – zapotrzebowanie na pracowników.....	20
7. Wymagania pracodawców wobec pracowników cudzoziemców.....	29
8. Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy.....	31
9. Zatrudnienie cudzoziemców na śląskim rynku pracy w perspektywie 2022 roku.....	37
10. Zatrudnienie cudzoziemców na śląskim rynku pracy w perspektywie do 2025 roku.....	39
11. Wnioski.....	41

1. Cudzoziemcy w statystykach* - na podstawie zezwoleń na pracę i oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi

Przepisy dotyczące zatrudniania cudzoziemców w Polsce regulują przede wszystkim: ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1100), ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35, 2023, 2320, 2369, z 2021 r. poz. 159, 1918) oraz rozporządzenia wykonawcze.

Na koniec 2020 r. liczba wydanych zezwoleń na pracę dla cudzoziemca w województwie śląskim wyniosła 34,5 tys. i w porównaniu do 2019 r. była mniejsza o 4,6 tys., tj. o 11,8%. W 2020 roku wydane zezwolenia na pracę dla cudzoziemców stanowiły 8,5% wszystkich zezwoleń wydanych w kraju. Dynamika spadku ilości zezwoleń w województwie śląskim była o 3,2 p. proc. większa niż w Polsce. W 2020 r. co czwarte zezwolenie na pracę wydano cudzoziemcom (24,1%) (w 2019 r. - co piąte, tj. 19,5%).

Procedurą uproszczoną w wydawaniu zezwoleń na pracę dla cudzoziemca objęto 133,6 tys. osób, czyli o 35,3 tys. osób mniej (tj. o 20,9%) niż w 2019 r. (oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi stanowiły 8,8% w skali kraju). Dynamika spadku w województwie śląskim była o 13,6 p. proc. większa niż w Polsce (zob. tabela 1).

Tabela 1. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemca oraz oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi w Polsce i województwie śląskim – dane za rok 2019 i rok 2020

Wyszczególnienie	Liczba wydanych zezwoleń na pracę dla cudzoziemca				Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r. (rubryka ogółem)	Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi		Wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.
	2019 r.		2020 r.			2019 r.	2020 r.	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety				
Polska	444 738	111 197	406 496	108 802	-8,6%	1 640 083	1 519 599	-7,3%
Śląskie	39 077	7 632	34 469	8 323	-11,8%	168 918	133 591	-20,9%

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-04 oraz dane dotyczące oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi za rok 2019 i rok 2020

* Dane statystyczne pochodzą ze sprawozdań statystycznych MRPiP-04 oraz danych dotyczących oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi - za rok 2019 i 2020 - publikacja MRPiPS <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/zatrudnianie-cudzoziemcow-w-polsce>

1. Cudzoziemcy w statystykach* - na podstawie zezwoleń na pracę i oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi

W 2020 r. na Śląsku najczęściej wydawano zezwolenia na pracę obywatelom Ukrainy, podobnie jak w 2019 r., stanowili oni największą grupę cudzoziemców pracujących na regionalnym rynku pracy (77,7% wszystkich wydanych zezwoleń na pracę w 2020 r.), a obywatele Białorusi zaledwie 2,8% i Gruzji 2,7%.

W ujęciu rocznym spadek liczby wydanych zezwoleń miał miejsce jedynie w przypadku pracowników pochodzących z Ukrainy – mniej o 5,3 tys. osób, tj. o 16,6%. Natomiast w przypadku wydanych zezwoleń na pracę dla obywateli Białorusi i Gruzji ich liczba wzrosła: dla obywateli Białorusi o 10, tj. o 1,0%, a dla obywateli Gruzji o 219, tj. o 30,1% (zob. tabela 2).

Tabela 2. TOP 10 - zezwolenia na pracę dla cudzoziemca w województwie śląskim według obywatelstwa – dane za rok 2019 i rok 2020 (ranking według rubryki ogółem w 2020 r.)

Obywatelstwo	Liczba wydanych zezwoleń na pracę				wzrost/spadek w stosunku do 2019 r. (rubryka ogółem)	Struktura wydanych zezwoleń na pracę (rubryka ogółem)	
	2019 r.		2020 r.			2019 r.	2020 r.
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety			
ŚLĄSKIE - ogółem	39 077	7 632	34 469	8 323	-11,8%	100,0%	100,0%
Ukraina	32 119	6 874	26 789	7 187	-16,6%	82,2%	77,7%
Białoruś	961	87	971	179	1,0%	2,5%	2,8%
Gruzja	728	81	947	122	30,1%	1,9%	2,7%
Nepal	863	92	639	48	-26,0%	2,2%	1,9%
Uzbekistan	846	27	607	30	-28,3%	2,2%	1,8%
Indie	441	9	580	11	31,5%	1,1%	1,7%
Mołdawia	576	69	404	69	-29,9%	1,5%	1,2%
Indonezja	76	18	395	64	419,7%	0,2%	1,1%
Bangladesz	651	9	360	10	-44,7%	1,7%	1,0%
Kazachstan	110	14	322	73	192,7%	0,3%	0,9%

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-04 za rok 2019 i rok 2020

1. Cudzoziemcy w statystykach* - na podstawie zezwoleń na pracę i oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi

W województwie śląskim w 2020 r. wśród wydanych zezwoleń na pracę dla cudzoziemca największą grupę stanowiły zezwolenia dla *Robotników przemysłowych i rzemieślników* (31,5%) oraz *Pracowników wykonujących prace proste* (31,2%), a najmniejszą dla *Rolników, ogrodników, leśników i rybaków* (0,3%) oraz *Przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników* (0,5%) (zob. tabela 3).

Tabela 3. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemca w województwie śląskim według grup zawodów – dane za rok 2019 i rok 2020

Wielkie grupy zawodów według KZiS	Liczba wydanych zezwoleń na pracę ogółem		wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.	Struktura wydanych zezwoleń na pracę	
	2019 r.	2020 r.		2019 r.	2020 r.
Śląskie	39 077	34 499	-11,7%	100,0%	100,0%
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	141	186	31,9%	0,4%	0,5%
Specjaliści	421	655	55,6%	1,1%	1,9%
Technicy i inny średni personel	1 717	1 473	-14,2%	4,4%	4,3%
Pracownicy biurowi	1 173	1 224	4,3%	3,0%	3,5%
Pracownicy usług i sprzedawcy	810	710	-12,3%	2,1%	2,1%
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	189	90	-52,4%	0,5%	0,3%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14 328	10 880	-24,1%	36,7%	31,5%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	10 687	8 473	-20,7%	27,3%	24,6%
Pracownicy wykonujący prace proste	9 611	10 778	12,1%	24,6%	31,2%

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-04 za rok 2019 i rok 2020

1. Cudzoziemcy w statystykach* - na podstawie zezwoleń na pracę i oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi

Na Śląsku w 2020 r. najwięcej zezwoleń na pracę wydano pracodawcom reprezentującym cztery sekcje PKD: N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, C - Przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, H - Transport i gospodarka magazynowa (podobnie jak w 2019 r.). W ujęciu rocznym w dwunastu sekcjach nastąpił spadek liczby wydanych zezwoleń, a w siedmiu wzrost (zob. tabela 4).

Tabela 4. Zezwolenia na pracę dla cudzoziemca w województwie śląskim według sekcji PKD – dane za rok 2019 i rok 2020

Wyszczególnienie	Liczba wydanych zezwoleń na pracę dla cudzoziemca		wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.	Struktura wydanych zezwoleń na pracę	
	2019 r.	2020 r.		2019 r.	2020 r.
Śląskie	39 077	34 469	-11,8%	100,0%	100,0%
A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	313	158	-49,5%	0,8%	0,5%
B - Górnictwo i wydobywanie	166	86	-48,2%	0,4%	0,2%
C - Przetwórstwo przemysłowe	8 729	7 780	-10,9%	22,3%	22,6%
D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	1	-83,3%	0,02%	0,00%
E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	128	99	-22,7%	0,3%	0,3%
F - Budownictwo	9 563	7 276	-23,9%	24,5%	21,1%
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	636	671	5,5%	1,6%	1,9%
H - Transport i gospodarka magazynowa	10 093	7 259	-28,1%	25,8%	21,1%
I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	903	693	-23,3%	2,3%	2,0%
J - Informacja i komunikacja	128	102	-20,3%	0,3%	0,3%
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	5	25,0%	0,01%	0,01%
L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	45	72	60,0%	0,1%	0,2%
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	573	465	-18,8%	1,5%	1,3%
N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7 114	8 880	24,8%	18,2%	25,8%
O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	2	-	0,0%	0,01%
P - Edukacja	64	59	-7,8%	0,2%	0,2%
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	270	542	100,7%	0,7%	1,6%
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	62	67	8,1%	0,2%	0,2%
S - Pozostała działalność usługowa	270	236	-12,6%	0,7%	0,7%
T - Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	10	16	60,0%	0,03%	0,05%
U - Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	-	0,0%	0,0%

Źródło: sprawozdanie MRPIPS-04 za rok 2019 i rok 2020

1. Cudzoziemcy w statystykach* - na podstawie zezwoleń na pracę i oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi

W 2020 r. powiatowe urzędy pracy w województwie śląskim wydały 133,6 tys. oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi, czyli o $\frac{1}{5}$ mniej niż w 2019 r.

Najwięcej oświadczeń wydano dla obywateli Ukrainy – 90,0% wszystkich oświadczeń oraz Gruzji – 3,8%, a najmniej dla obywateli Armenii (0,1%).

Największy spadek liczby oświadczeń odnotowano dla obywateli Ukrainy (o 35 262, tj. o 22,7%), a wzrost dla obywateli Białorusi (o 384, tj. o 9,6%), czyli podobnie jak w przypadku zezwoleń na pracę dla cudzoziemca (zob. tabela 5).

Tabela 5. Oświadczenia o powierzeniu pracy cudzoziemcowi w województwie śląskim według obywatelstwa dane za rok 2019 i rok 2020

Obywatelstwo	Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi		wzrost/spadek w stosunku do 2019 r.	Struktura oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi	
	2019 r.	2020 r.		2019 r.	2020 r.
ŚLĄSKIE - ogółem	168 918	133 591	-20,9%	100,0%	100,0%
Armenia	137	171	24,8%	0,1%	0,1%
Białoruś	4 001	4 385	9,6%	2,4%	3,3%
Gruzja	5 626	5 069	-9,9%	3,3%	3,8%
Mołdawia	2 528	2 317	-8,3%	1,5%	1,7%
Rosja	1 151	1 436	24,8%	0,7%	1,1%
Ukraina	155 475	120 213	-22,7%	92,0%	90,0%

Źródło: dane zbierane przez MRPiT dotyczące oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi za rok 2019 i rok 2020

Rok 2020 był rokiem pandemii COVID-19, która znacząco wpłynęła na życie społeczne i gospodarcze w województwie śląskim, podobnie jak w całej Europie. Wprowadzane ograniczenia w funkcjonowaniu poszczególnych branż i obostrzenia w przemieszczaniu się, w tym migracji zarobkowej miały bezpośrednie przełożenie na funkcjonowanie rynku pracy. W województwie śląskim w ujęciu rocznym spadła liczba wydanych zezwoleń na pracę dla cudzoziemców oraz liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi. Branże, które najbardziej ucierpiały, to jednocześnie te, w których najbardziej spadła liczba zatrudnionych cudzoziemców: *Budownictwo, Transport i gospodarka magazynowa, Przetwórstwo przemysłowe, Opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*. Działania osłonowe rządu w postaci tzw. Tarczy antykryzysowej umożliwiły zastopowanie (przynajmniej w trakcie pierwszej i drugiej fali pandemii) zapaści gospodarczej, co pozwoliło firmom na powolne wychodzenie z regresu finansowego. Widoczne jest to m.in. w zwiększonym zapotrzebowaniu na zatrudnianie cudzoziemców w pierwszym półroczu 2021 r., w którym wydano 20 761 zezwoleń na pracę dla cudzoziemca (w porównaniu do pierwszego półrocza 2020 r. wzrost o 16,4%; 17 841) i 81 995 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi (w porównaniu do pierwszego półrocza 2020 r. wzrost o 55,5%; 52 732)¹.

¹ Dane statystyczne pochodzą ze sprawozdań statystycznych MRPiP-04 - za I półrocze 2021 r. - publikacja MRPiPS <https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/>

2. Informacja o badaniu

Cel badania

Diagnoza sytuacji cudzoziemców na regionalnym rynku pracy z uwzględnieniem wpływu pandemii COVID-19 oraz w perspektywie do 2025 r. w opiniach śląskich pracodawców, przedstawicieli śląskich agencji zatrudnienia rekrutujących pracowników z zagranicy i pracowników powiatowych urzędów pracy zajmujących się wydawaniem oświadczeń o powierzeniu wykonania pracy cudzoziemcowi

Zagadnienia badawcze

- Sytuacja zatrudnieniowa - skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.
- Powody zatrudniania cudzoziemców
- Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników
- Wymagania wobec pracowników cudzoziemców
- Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy
- Zatrudniania cudzoziemców na śląskim rynku pracy w perspektywie 2022 i 2025 roku

Próba badawcza

- 503 śląskich pracodawców zatrudniających cudzoziemców
- 30 przedstawicieli agencji zatrudnienia rekrutujących pracowników z zagranicy
- 31 przedstawicieli powiatowych urzędów pracy zajmujących się oświadczeniami o powierzeniu wykonania pracy cudzoziemcowi

Metody i techniki badawcze

metoda sondażowa - technika CATI i CAWI

Termin realizacji badania

lipiec - październik 2021 r.

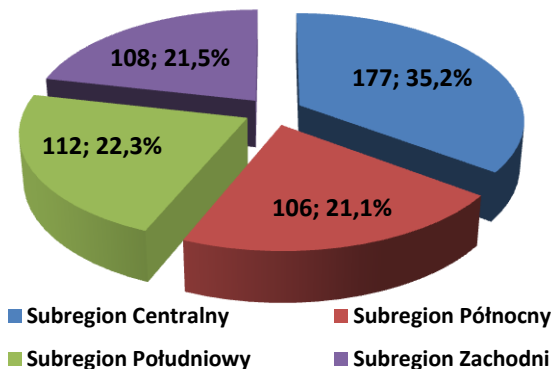
Na zlecenie WUP w Katowicach badanie zrealizowała firma MRW Anna Sojka

3. Charakterystyka respondentów

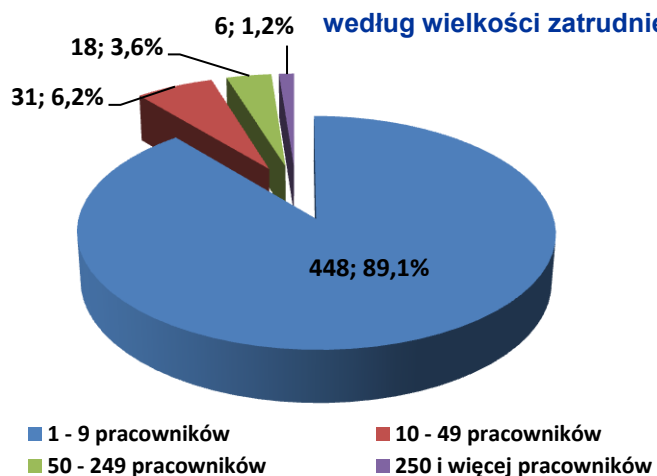
Śląscy pracodawcy zatrudniający cudzoziemców

dane w liczbach i w %; N=503

według siedziby firmy (subregion)*

według wielkości zatrudnienia

według sekcji PKD*

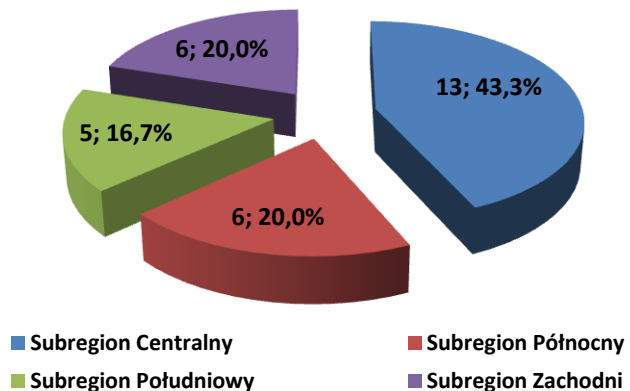

*Rozkład próby badawczej ze względu na sekcje PKD odzwierciedla strukturę wydanych pracodawcom zezwoleń na pracę dla cudzoziemców w województwie śląskim w I półroczu 2021 r. Pozyskane dane z badania zostały omówione przy uwzględnieniu 3 sekcji wiodących - C, F, H oraz pozostałych sekcji ujętych razem - A, B, E, G, I, J, L, M, N, P, R, S, Q

3. Charakterystyka respondentów

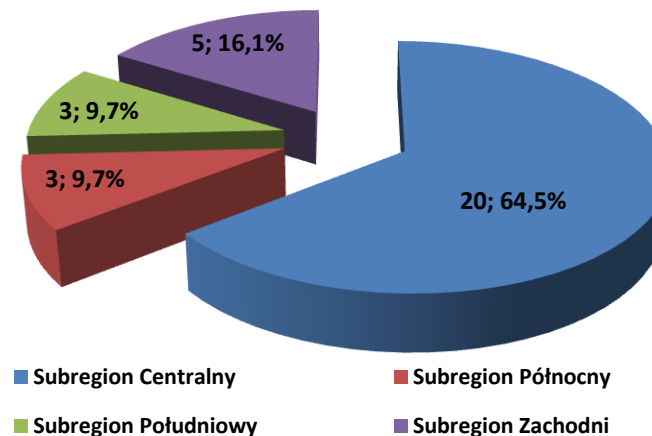
Przedstawiciele śląskich agencji zatrudnienia rekrutujących pracowników z zagranicy
dane w liczbach i w %; N=30

według siedziby firmy (subregion)*

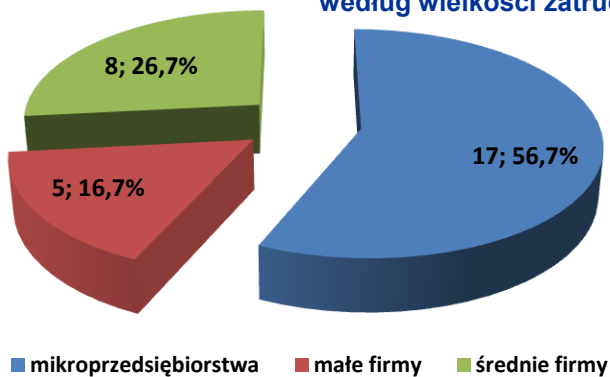

Przedstawiciele powiatowych urzędów pracy na Śląsku zajmujących się oświadczeniami o powierzeniu wykonania pracy cudzoziemcowi
dane w liczbach i w %; N=31

według siedziby urzędu (subregion)*

według wielkości zatrudnienia

*Zmienna metryczkowa – siedziba firmy – nie różnicuje znacząco odpowiedzi respondentów

4. Sytuacja zatrudnieniowa - skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.

w opinii śląskich pracodawców

Zatrudnianie cudzoziemców przed pandemią

Wszyscy pracodawcy biorący udział w badaniu zatrudniają w swoich firmach cudzoziemców i większość z nich zatrudniała ich także przed pandemią COVID-19 (86,9%) (zob. rysunek 1).

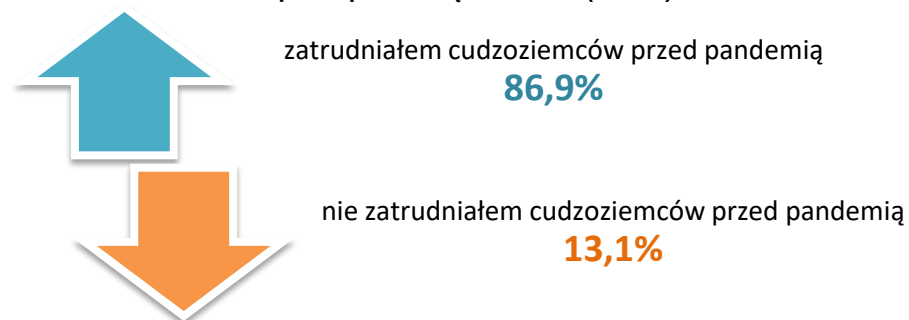
Rozkład odpowiedzi respondentów według wielkości zatrudnienia i sekcji PKD jest podobny do rozkładu ogólnego.

Skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.

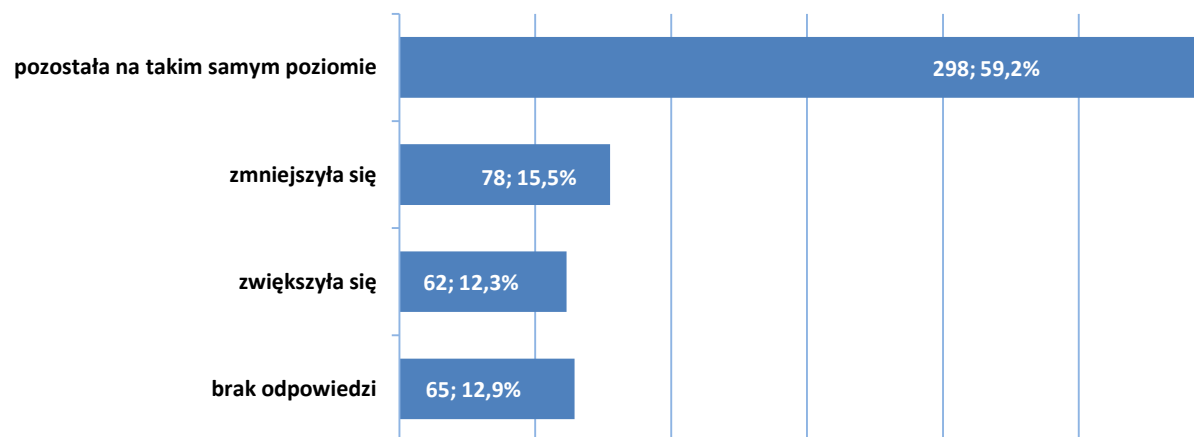
Według co drugiego respondenta liczba zatrudnianych cudzoziemców w porównaniu do okresu sprzed pandemii pozostała na takim samym poziomie. Co ósmy pracodawca deklaruwał zwiększenie zatrudnienia, a co szósty informował o jego zmniejszeniu (zob. wykres 1).

Rozkład odpowiedzi respondentów według wielkości zatrudnienia i sekcji PKD jest podobny do rozkładu ogólnego.

Rysunek 1. Zatrudnianie cudzoziemców przed pandemią COVID-19 (N=503)

Wykres 1. Zmiany w liczbie zatrudnianych cudzoziemców w porównaniu do okresu sprzed pandemii w opiniach pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)

4. Sytuacja zatrudnieniowa - skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.

Powody mające wpływ na zwiększenie zatrudnienia cudzoziemców w 2021 r.

Wśród pracodawców, którzy deklaruowali zwiększenie zatrudnienia cudzoziemców w swoich firmach w 2021 roku (12,3%; 62 osoby) najczęściej wskazywano na konieczność zatrudnienia pracowników z zagranicy ze względu na brak pracowników rodzimych chcących podjąć zatrudnienie na oferowanych warunkach pracy i płacy (67,7%) oraz na brak pracowników rodzimych o odpowiadających pracodawcy kwalifikacjach i umiejętnościach zawodowych (43,5%). Dla co trzeciego przedsiębiorcy zatrudnianie cudzoziemców wiązało się ze zwiększeniem zapotrzebowania na towary i usługi oferowane przez firmę oraz z rozwojem firmy (zob. wykres 2).

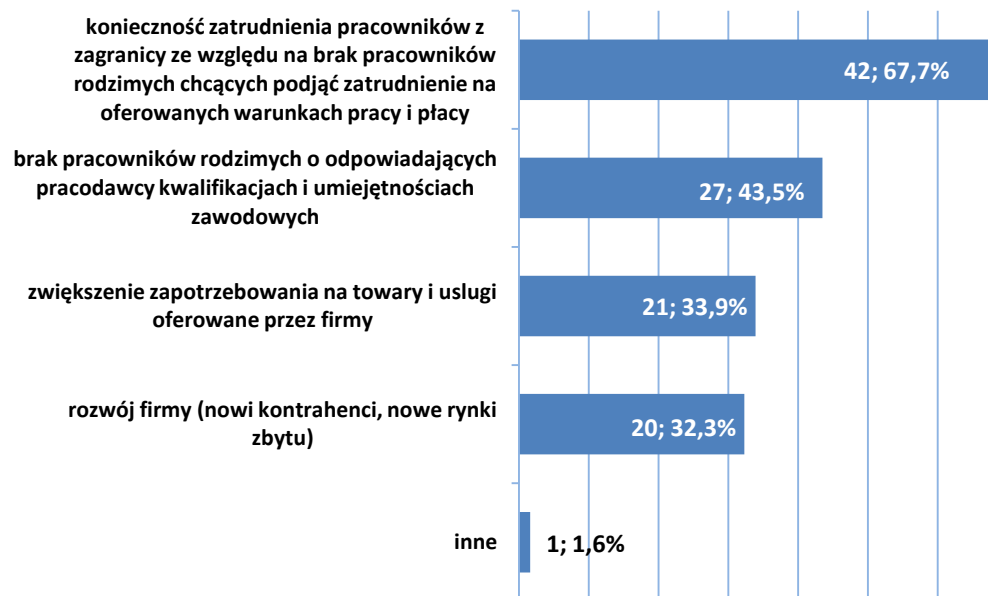
- *ze względu na wielkość firmy*

Wśród respondentów, którzy udzielili odpowiedzi w omawianej kwestii przeważali pracodawcy z mikroprzedsiębiorstw (zatrudniający od 1 do 9 pracowników) – 91,9% (57 na 62 badanych). Czterech pracodawców reprezentowało małe przedsiębiorstwa zatrudniające 10 – 49 pracowników i jeden średnie zatrudniające 50 – 249 pracowników.

- *ze względu na sekcje PKD*

Wśród respondentów, którzy deklaruowali zwiększenie zatrudnienia cudzoziemców w swoich firmach co trzeci prowadził działalność gospodarczą w sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (37,1%) oraz F – Budownictwo (30,6%), a co siódmy w sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (14,5%).

Wykres 2. Powody mające wpływ na zwiększenie zatrudnienia cudzoziemców w 2021 r. w opiniach respondentów (dane w liczbach i w %; N=62)

4. Sytuacja zatrudnieniowa - skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.

Powody mające wpływ na zmniejszenie zatrudnienia cudzoziemców w 2021 r.

Respondenci deklarujący zmniejszenie zatrudniania pracowników z zagranicy w 2021 r. (15,5%, 78 osób) wskazywali przede wszystkim na brak pracowników z innych krajów, których nie można było zatrudnić ze względu na pandemię COVID – 19 (zamknięte granice, okresy kwarantanny) – 44,9% oraz na zmniejszenie zapotrzebowania na towary i usługi – 42,3% (zob. wykres 3).

Co trzeci pracodawca jako powód zmniejszenia zatrudnienia cudzoziemców wskazał także zwolnienia pracowników ze względu na niskie lub brak obrotów firmy i możliwości wygenerowania wynagrodzeń, konieczność wprowadzenia ograniczeń w zatrudnianiu pracowników (w tym wprowadzenie przestojów lub obniżonego wymiaru czasu pracy) oraz brak pracowników z zagranicy o odpowiadających pracodawcy kwalifikacjach i umiejętnościach zawodowych.

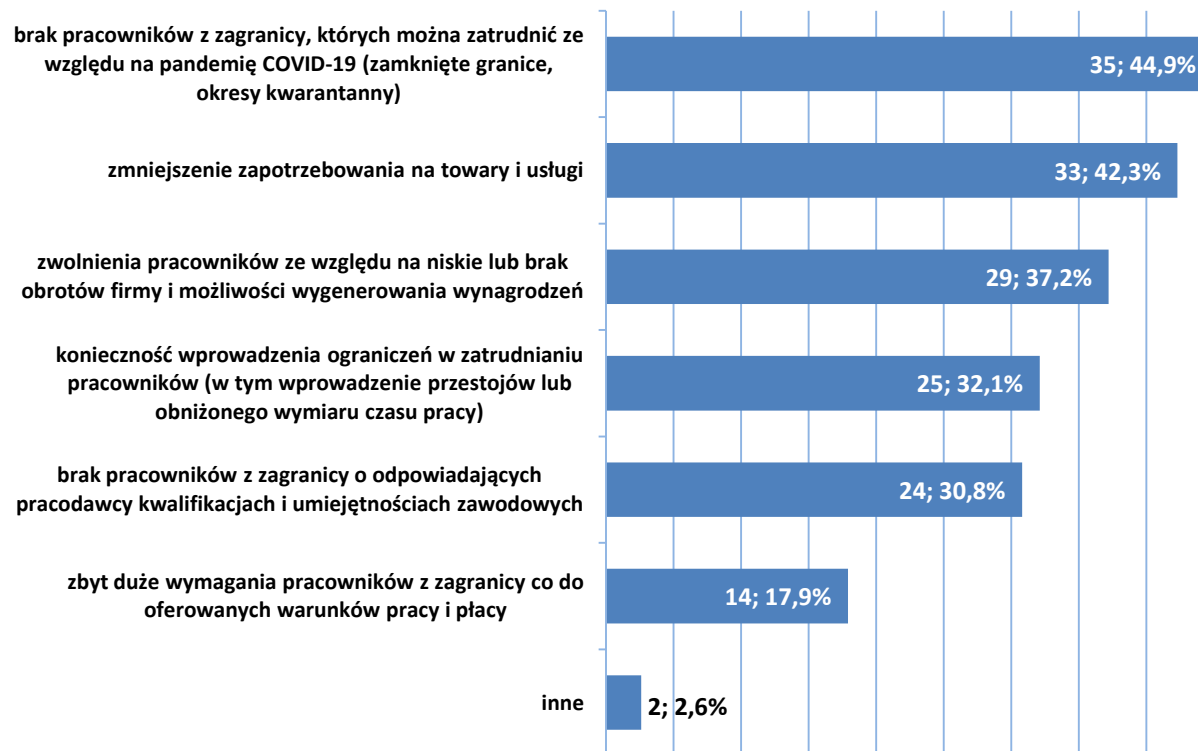
- *ze względu na wielkość firmy*

Udzielający odpowiedzi w tym zakresie to przede wszystkim: mikroprzedsiębiorcy – 91,0% (71 na 78 podmiotów). Pozostali respondenci w tej grupie to: mali przedsiębiorcy – 4 podmioty, średni – 2 podmioty oraz duży – 1 podmiot.

- *ze względu na sekcje PKD*

Co trzeci przedsiębiorca prowadził działalność gospodarczą w sekcji: H – Transport i gospodarka magazynowa (30,7%) oraz F – Budownictwo (28,2%), a co piąty w sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (20,5%).

Wykres 3. Powody mające wpływ na zmniejszenie zatrudniania cudzoziemców w 2021 r. w opiniach respondentów (dane w liczbach i w %; N= 78)

4. Sytuacja zatrudnieniowa - skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.

w opinii przedstawicieli śląskich agencji zatrudnienia

Skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r. – miejsce świadczenia pracy przez cudzoziemców

Niemal połowa pracowników agencji zatrudnienia jest zdania, że w stosunku do okresu sprzed pandemii w 2021 r. nastąpił spadek zapotrzebowania na pracowników z zagranicy (14 respondentów, tj. 46,7%), co trzeci uważa, że nastąpił wzrost (9 respondentów, tj. 30%), a co czwarty, że zapotrzebowanie utrzymuje się na tym samym poziomie (7 respondentów, tj. 23,3%) (zob. wykres 4).

- *ze względu na wielkość firmy*

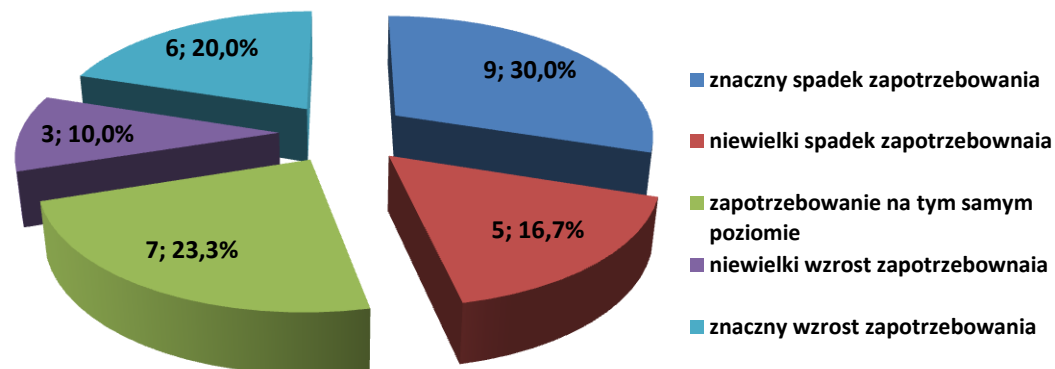
Według co drugiego respondenta największe zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy występuje wśród małych i mikro przedsiębiorstw (odpowiednio: 56,7%; 43,3%).

- *ze względu na sekcje PKD*

Z odpowiedzi respondentów wynika, że największe zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy występuje wśród przedsiębiorców z sekcji F - Budownictwo (66,7% wskazań), z sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe (33,3%) oraz z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (23,3%).

Zdaniem większości pracowników agencji zatrudnienia uczestniczących w badaniu, najczęściej miejscem świadczenia pracy przez cudzoziemców jest regionalny rynek pracy (80,0%), a najrzadziej zdaniem niemal wszystkich respondentów jest unijny rynek pracy (93,3%) (zob. rysunek 2).

Wykres 4. Skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r. w stosunku do okresu sprzed pandemii w województwie śląskim w opiniach przedstawicieli agencji zatrudnienia (dane w liczbach i w %; N=30)

Rysunek 2. Miejsce świadczenia pracy przez pozyskanych pracowników z zagranicy według częstości wskazań - w opiniach przedstawicieli agencji zatrudnienia

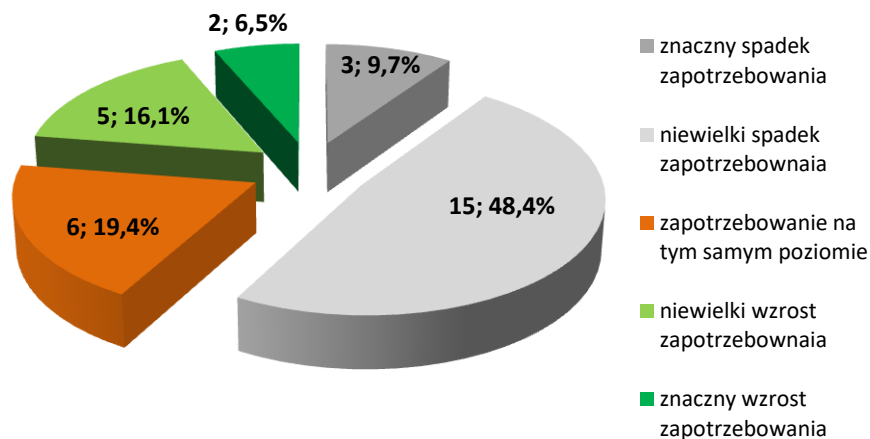
4. Sytuacja zatrudnieniowa - skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.

w opinii przedstawicieli powiatowych urzędów pracy w województwie śląskim

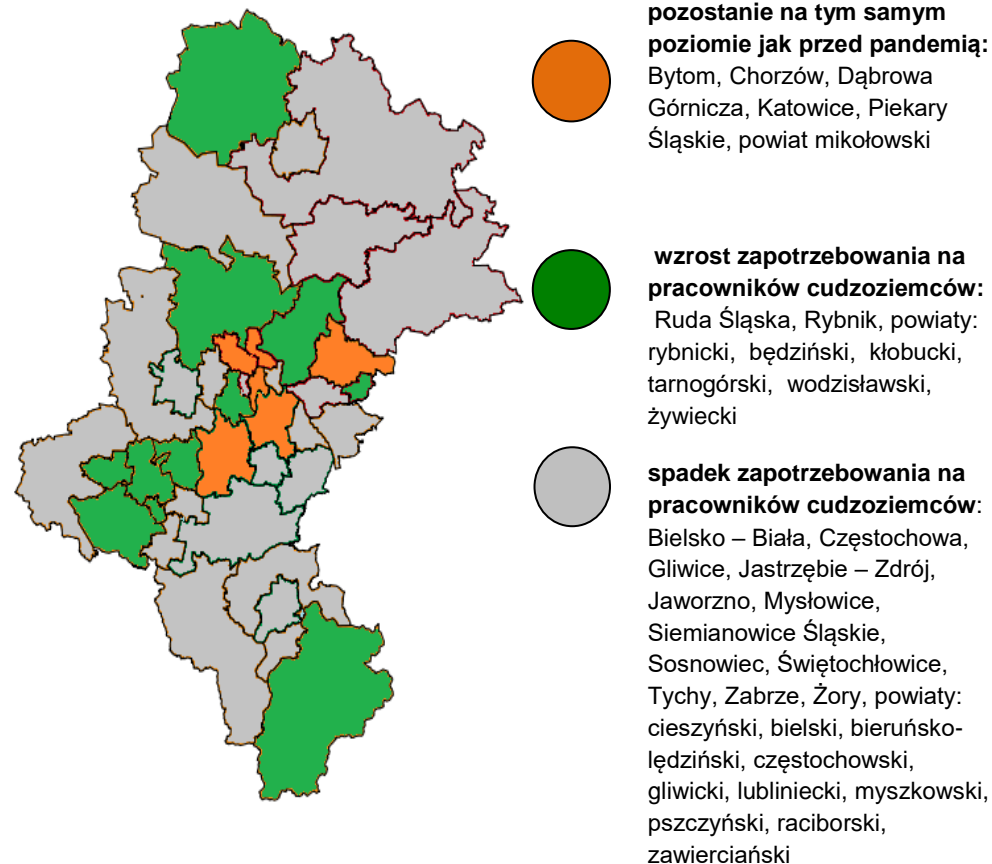
Skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r. – miejsce wykonywania pracy przez cudzoziemców

Ponad połowa pracowników powiatowych urzędów pracy uważa, że w 2021 r. skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy jest niższa w stosunku do okresu sprzed pandemii (18 respondentów, tj. 58,1%; 22 powiaty), co czwarty stwierdza jego wzrost (7 respondentów, tj. 22,6%; 8 powiatów) lub pozostanie na podobnym poziomie (6 respondentów, tj. 19,4%; 6 powiatów) (zob. wykres 5, rysunek 3).

Wykres 5. Skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r. w stosunku do okresu sprzed pandemii w województwie śląskim w opiniach przedstawicieli powiatowych urzędów pracy (dane w liczbach i w %; N=31)

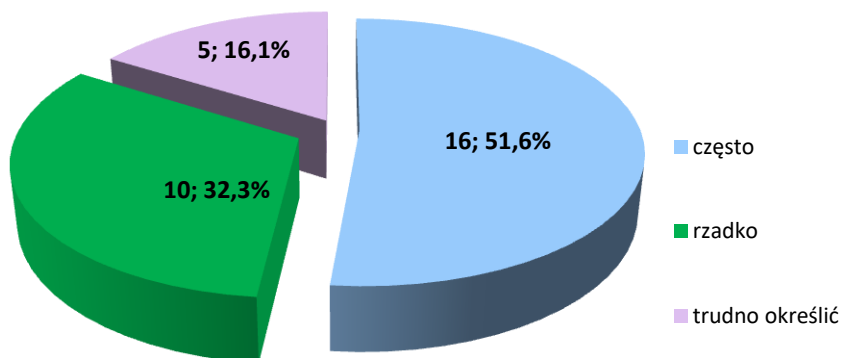
Rysunek 3. Skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w województwie śląskim w 2021 r. według powiatów

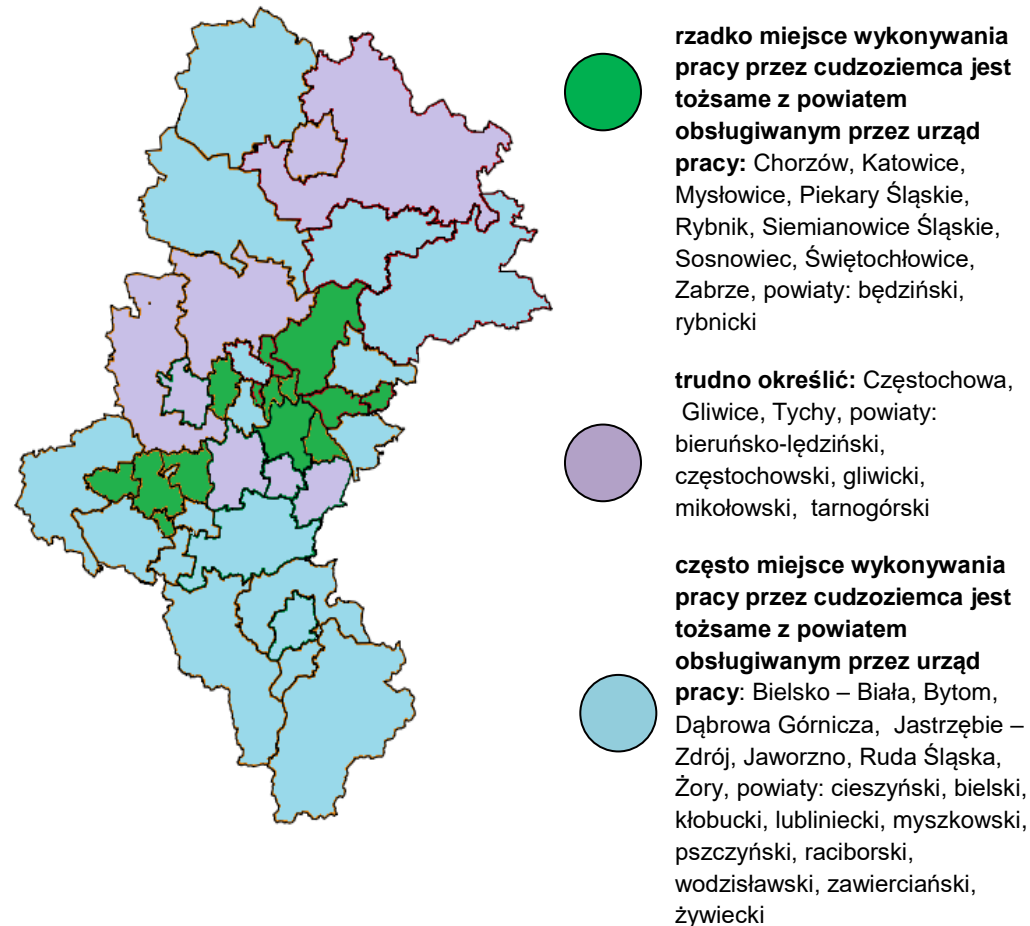
4. Sytuacja zatrudnieniowa - skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w 2021 r.

Ponad połowa respondentów deklaruje, że najczęstszym miejscem wykonywania pracy przez cudzoziemca jest powiat obsługiwany przez urząd pracy, do którego pracodawca złożył oświadczenie o powierzeniu wykonania pracy cudzoziemcowi (16 wskazań; 17 powiatów). Co trzeci uważa, że taka sytuacja zdarza się rzadko (10 wskazań; 11 powiatów), a co szósty nie ma na ten temat zdania (5 wskazań; 8 powiatów) (zob. wykres 6; rysunek 4).

Wykres 6. Miejsce świadczenia pracy przez cudzoziemca a powiat obsługiwany przez urząd pracy, do którego pracodawca złożył oświadczenie o powierzeniu wykonania pracy cudzoziemcowi – w opiniach przedstawicieli powiatowych urzędów pracy (dane w liczbach i w %; N=31)

Rysunek 4. PUP, do którego pracodawca złożył oświadczenie... a miejsce wykonywania pracy przez cudzoziemca w 2021 r. według powiatów

5. Powody zatrudniania cudzoziemców

w opinii śląskich pracodawców

Powody zatrudniania pracowników z zagranicy

Brak innych pracowników gotowych do podjęcia pracy w przedsiębiorstwie jest głównym powodem zatrudniania cudzoziemców przez śląskich przedsiębiorców – 67,4%. Kolejnym są odpowiednie kwalifikacje i umiejętności zatrudnianych obcokrajowców – 35,8% oraz determinacja/chęć do pracy – 32,8%. Dla pracodawców ważna też jest dyspozycyjność tych pracowników – 32,4%.

Jedynie dla 6,0% pracodawców powodem zatrudniania cudzoziemców są niewysokie oczekiwania płacowe w porównaniu do rodzimych pracowników (zob. wykres 7).

- *ze względu na wielkość firmy*

Niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa większość osób badanych wskazała na brak innych pracowników gotowych do podjęcia pracy w firmach respondentów (do 67,7% w małych przedsiębiorstwach, do 61,1% w średnich przedsiębiorstwach).

Odpowiednie kwalifikacje i umiejętności są powodem zatrudniania cudzoziemców w ponad połowie dużych firm – 66,7% i w co trzeciej z pozostałych wielkości (od 38,7% w małych przedsiębiorstwach do 33,3% w średnich).

W co trzeciej mikro, małej i średniej firmie istotnym powodem zatrudniania obcokrajowców jest ich determinacja/chęć do pracy (odpowiednio: 32,8%; 35,5%; 33,3%).

Na dyspozycyjność pracowników wskazano, w co trzeciej mikro (32,6%), małej (32,3%) i dużej firmie (33,3%) oraz w co czwartej średniej (27,8%).

- *ze względu na sekcje PKD*

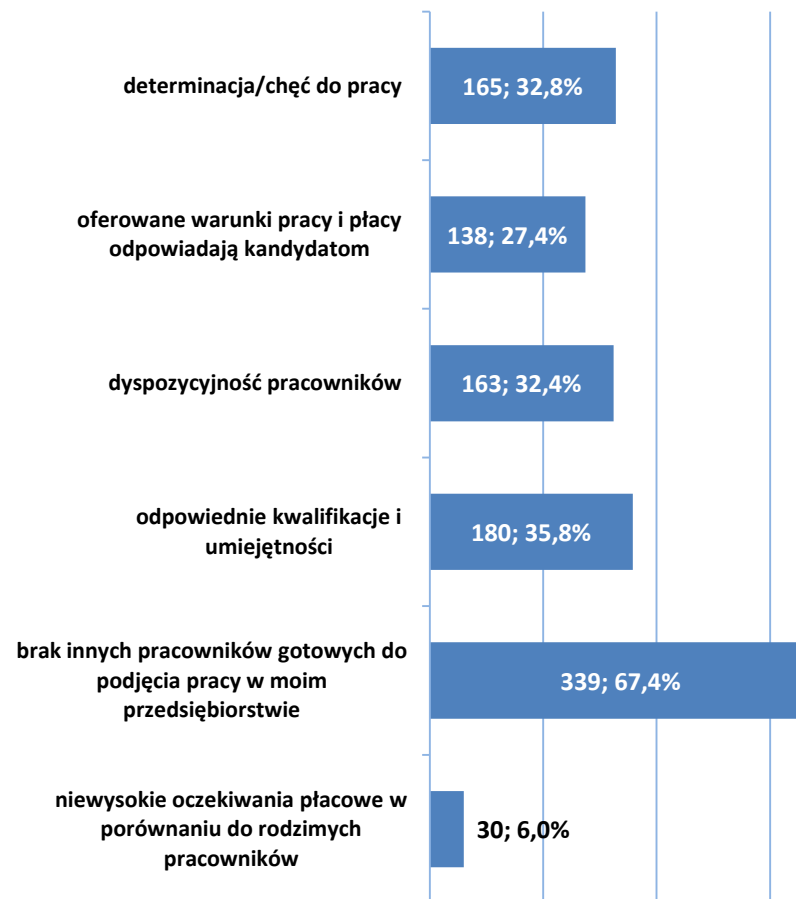
Niezależnie od sekcji PKD najczęściej udzielaną odpowiedzią dotyczącą powodów zatrudniania cudzoziemców jest brak innych pracowników gotowych do podjęcia pracy od 69,9% w sekcji F – Budownictwo do 63,9% w sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe.

Na odpowiednie kwalifikacje i umiejętności jako powód zatrudnienia najczęściej wskazywali pracodawcy z grupy pozostałych sekcji – 42,3%.

Co trzeci pracodawca z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (35,4%) i z grupy pozostałych sekcji (34,0%) wskazywał na determinację/chęć do pracy jako czynnik istotny przy zatrudnianiu obcokrajowców.

Dla co trzeciego respondenta z sekcji F – Budownictwo (39,1%) i H – Transport i gospodarka magazynowa (32,5%) istotnym powodem zatrudniania cudzoziemców jest dyspozycyjność pracowników.

Wykres 7. Powody zatrudniania cudzoziemców przez śląskich pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)*

* % nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

5. Powody zatrudniania cudzoziemców

Sposoby poszukiwania pracowników z zagranicy

Śląscy pracodawcy najczęściej poszukują pracowników - cudzoziemców poprzez polecenie innej osoby – 48,9% lub też pracownicy sami się do nich zgłaszają – 32,4%.

Co czwarty pracodawca poszukuje pracowników przez ogłoszenia w internecie (28,0%), co piąty poprzez agencje zatrudnienia (18,7%).

Najbardziej wykorzystywane sposoby na poszukiwanie pracowników z zagranicy to: poprzez polecenie innego pracodawcy – 12,5% lub poprzez powiatowe urzędy pracy – 11,5% (zob. wykres 8).

- *ze względu na wielkość firmy*

Poszukiwanie pracowników – cudzoziemców poprzez polecenie innej osoby jest wykorzystywane głównie przez co drugiego średniego przedsiębiorcę i mikroprzedsiębiorcę (odpowiednio: 55,6%; 49,6%), Rzadko w ten sposób poszukują pracowników duży przedsiębiorcy – 16,7%.

W większości pracodawcy z dużych podmiotów nie szukają cudzoziemców gdyż oni sami się do nich zgłaszają – 66,7%. Podobnie twierdzi, co trzeci przedsiębiorca z pozostałych przedziałów wielkości firm.

Co drugi duży przedsiębiorca poszukuje pracowników przez internet (50,0%) i tak też czyni co trzeci średni i mały podmiot (odpowiednio: 33,3%; 32,3%). Z takiej formy korzysta też co czwarty mikroprzedsiębiorca (27,2%).

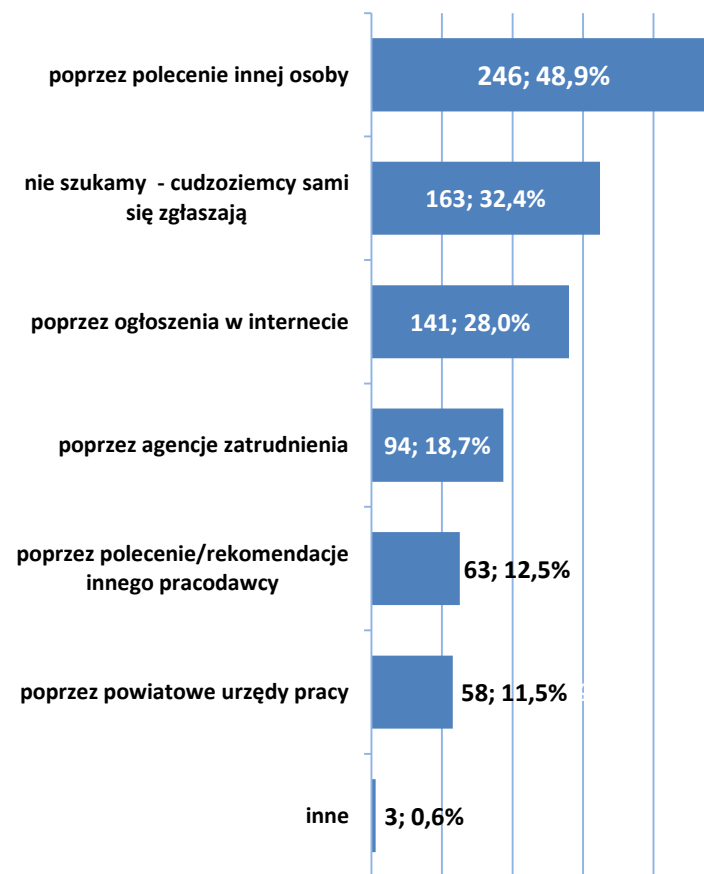
- *ze względu na sekcje PKD*

Pracodawcy najczęściej poszukują pracowników - cudzoziemców poprzez polecenie innej osoby niezależnie od sekcji PKD, przy czym ten sposób głównie stosują przedsiębiorcy z sekcji F – Budownictwo (55,6%).

Co trzeci przedsiębiorca z grupy pozostałych sekcji (37,1%) oraz z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (33,3%) oraz sekcji F – Budownictwo (32,3%) nie szuka pracowników cudzoziemców gdyż oni sami zgłaszają się do pracodawców.

Obcokrajowców do pracy poprzez ogłoszenia w internecie poszukuje co trzeci respondent z grupy pozostałych sekcji (30,9%) oraz z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (30,6%) i sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (29,4%).

Wykres 8. Sposoby poszukiwania pracowników z zagranicy przez śląskich pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)

5. Powody zatrudniania cudzoziemców

w opinii przedstawicieli śląskich agencji zatrudnienia

Powody zatrudniania pracowników z zagranicy

Brak innych kandydatów gotowych do podjęcia zatrudnienia to, zdaniem przedstawicieli agencji zatrudnienia, główny powód zatrudniania cudzoziemców na śląskim rynku pracy (63,3% wskazań). Kolejnym jest ich dyspozycyjność (56,7%) oraz determinacja/chęć do pracy (36,7%). Istotna dla pracodawców jest również zgoda cudzoziemców na oferowane przez nich warunki pracy i płacy (33,3%) (zob. tabela 6).

Tabela 6. Powody zatrudniania cudzoziemców przez śląskich pracodawców w opinii przedstawicieli agencji zatrudnienia

Wyszczególnienie	Liczba wskazań	Fracja populacji %
brak innych pracowników gotowych do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach	19	63,3
dyspozycyjność pracowników	17	56,7
determinacja/chęć do pracy	11	36,7
oferowane warunki pracy i płacy odpowiadają kandydatom	10	33,3
niewysokie oczekiwania płacowe w porównaniu do rodzimych pracowników	6	20,0
odpowiednie kwalifikacje i umiejętności	6	20,0
Liczba respondentów ogółem	30	-

w opinii przedstawicieli powiatowych urzędów pracy

Powody zatrudniania pracowników z zagranicy

Brak innych kandydatów gotowych do podjęcia zatrudnienia to, zdaniem pracowników PUP, główny powód zatrudniania cudzoziemców na śląskim rynku pracy (80,6% wskazań). Kolejnym jest ich dyspozycyjność (51,6%) oraz determinacja/chęć do pracy i niewysokie oczekiwania płacowe w porównaniu do rodzimych pracowników (po 48,4% wskazań) (zob. tabela 7).

Zmienna metryczkowa - siedziba powiatowych urzędów pracy nie różnicuje znacząco odpowiedzi respondentów.

Tabela 7. Powody zatrudniania cudzoziemców przez śląskich pracodawców w opiniach przedstawicieli powiatowych urzędów pracy

Wyszczególnienie	Liczba wskazań	Fracja populacji %
brak innych pracowników gotowych do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach	25	80,6
dyspozycyjność pracowników	16	51,6
determinacja/chęć do pracy	15	48,4
niewysokie oczekiwania płacowe w porównaniu do rodzimych pracowników	15	48,4
oferowane warunki pracy i płacy odpowiadają kandydatom	13	41,9
odpowiednie kwalifikacje i umiejętności	1	3,2
inne	1	3,2
Liczba respondentów ogółem	31	-

6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

w opinii śląskich pracodawców

ze względu na stanowisko pracy

Co trzeci pracodawca w 2021 roku zatrudnia cudzoziemców, którzy w jego firmie wykonują prace proste, co czwarty zatrudnia specjalistów, a co piąty robotników przemysłowych i rzemieślników. Pracownicy z tych grup stanowią 82,7% cudzoziemców jakich zatrudniają śląscy przedsiębiorcy (zob. wykres 9).

- *ze względu na wielkość firmy*

W mikroprzedsiębiorstwach co trzeci pracodawca zatrudnia cudzoziemców, którzy wykonują prace proste, co czwarty zatrudnia specjalistów, co piąty robotników przemysłowych i rzemieślników, a co dziesiąty pracowników usług i sprzedawców.

W małych firmach co drugi pracodawca zatrudnia pracowników wykonujących prace proste, co trzeci specjalistów, a co czwarty robotników przemysłowych i rzemieślników.

Co trzeci badany ze średniego przedsiębiorstwa zatrudnia pracowników wykonujących prace proste, co czwarty techników i średni personel, a co piąty operatorów i monterów maszyn i urządzeń oraz specjalistów.

Co drugi respondent z dużej firmy zatrudnia specjalistów, a co trzeci techników i inny średni personel oraz pracowników wykonujących prace proste.

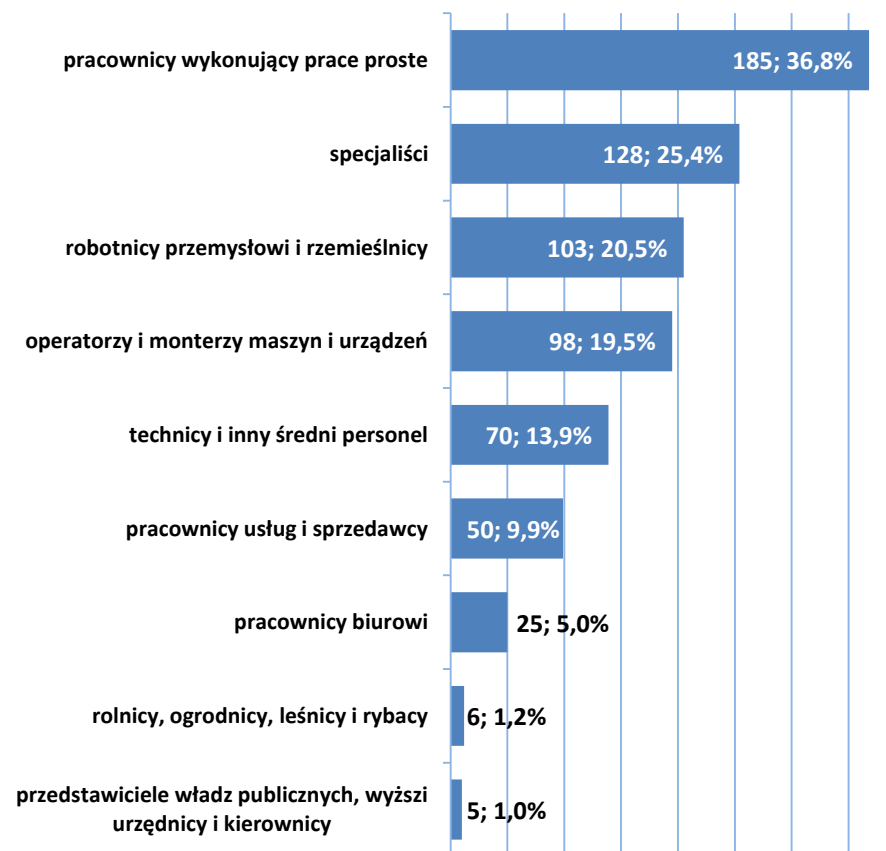
- *ze względu na sekcje PKD*

Co trzeci pracodawca z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe zatrudnia cudzoziemców na stanowiskach pracowników wykonujących prace proste, co czwarty na stanowiskach operatorów i monterów maszyn i urządzeń oraz specjalistów.

Niemal co trzeci respondent prowadzący działalność gospodarczą w sekcji F – Budownictwo zatrudnia pracowników wykonujących prace proste, co trzeci robotników przemysłowych i rzemieślników, a co czwarty specjalistów.

U co trzeciego pracodawcy z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa cudzoziemcy pracują na stanowiskach/w zawodach, jako pracownicy wykonujący prace proste, a u co czwartego jako specjaliści.

Wykres 9. Stanowiska pracy, na jakich w 2021 r. zatrudniani są cudzoziemcy przez śląskich pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)

6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

ze względu na płeć

W co drugiej firmie wśród zatrudnianych cudzoziemców przeważają mężczyźni 64,1%, a w co czwartej kobiety (27,7%). Z kolei w co drugiej firmie nie było wśród pracowników z zagranicy kobiet (49,2%), a mężczyzn w co ósmej (13,1%). Jeden respondent nie udzielił odpowiedzi na to pytanie (zob. wykres 10).

- *ze względu na wielkość firmy*

Według pracodawców, mężczyźni przeważają wśród pracowników – cudzoziemców niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa, przy czym najwyższy odsetek wskazań dotyczy firm średnich (72,2%).

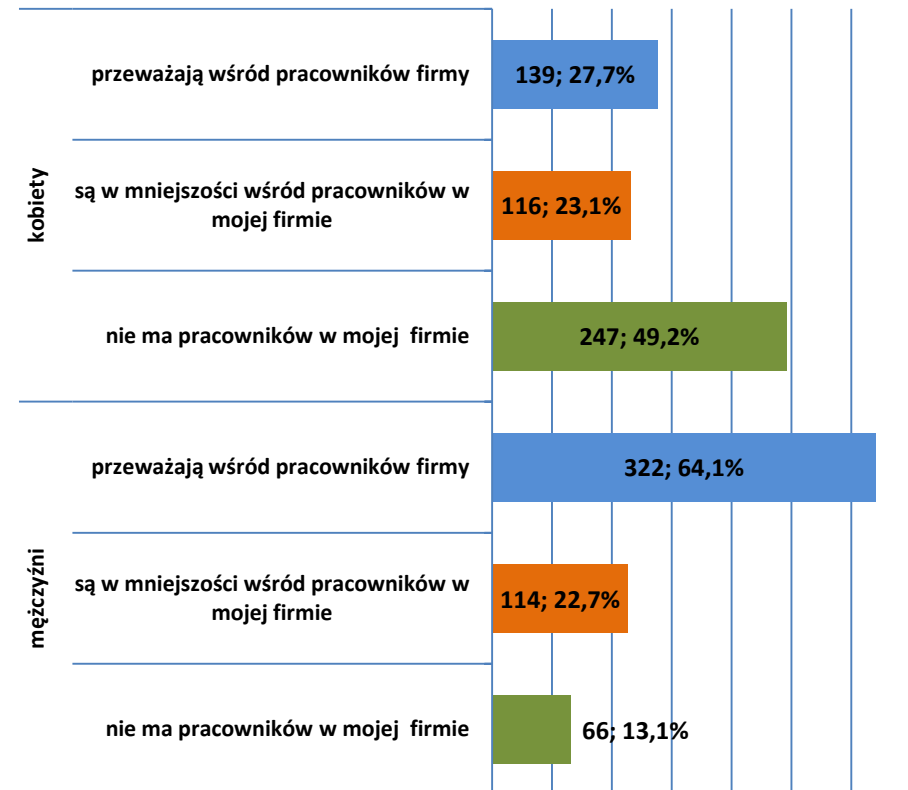
Kobiety cudzoziemki, zdaniem respondentów, są zdecydowanie rzadziej zatrudniane niż mężczyźni, nie ma ich w co drugiej mikro, małej i średniej firmie. Tylko w dużych firmach kobiety stanowią 50% zatrudnionych cudzoziemców.

- *ze względu na sekcje PKD*

Ponad połowa przedsiębiorstw z sekcji: C – Przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo i H – Transport i gospodarka magazynowa zatrudnia w większości mężczyzn obcokrajowców, przy czym w sekcji F – Budownictwo stanowią oni 76,7%. Jednocześnie, w co piątej firmie z pozostałych sekcji w ogóle nie ma zatrudnionych mężczyzn cudzoziemców.

Kobiety przeważają wśród zatrudnionych cudzoziemców, w niemal co drugiej firmie z grupy pozostałych sekcji i w co trzeciej z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe. Natomiast nie są w ogóle zatrudniane, w co drugim przedsiębiorstwie z sekcji F – Budownictwo i H – transport i gospodarka magazynowa.

Wykres 10. Zatrudniani cudzoziemcy według płci (dane w liczbach i w %; N=502)

6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

ze względu na wiek

Ponad połowa śląskich pracodawców zatrudnia w przeważającej większości cudzoziemców w wieku 30 – 49 lat, co szósty osoby młode w wieku do 29 lat, a co dwunasty w wieku 50 lat i więcej.

Śląscy przedsiębiorcy najmniej chętnie zatrudniają cudzoziemców pięćdziesięciolatków – ponad połowa z nich deklaruje, że nie ma pracowników w tej grupie wiekowej w ich firmie. W co drugiej firmie nie ma także pracowników obcokrajowców do 29 roku życia. Załedwie co szósty respondent twierdzi, że nie zatrudnia pracowników z zagranicy w wieku 30 – 49 lat (zob. wykres 11).

- *ze względu na wielkość firmy*

Bez względu na wielkość przedsiębiorstwa zatrudnieni cudzoziemcy w wieku 30 – 49 lat przeważają w grupie obcokrajowców w każdej z firm, zwłaszcza w dużych i średnich firmach (odpowiednio: 83,3%; 77,8%). Nie ma pracowników w tej grupie wiekowej w co czwartym małym przedsiębiorstwie.

W co trzeciej dużej firmie i co czwartej małej przeważają osoby młode do 29 lat. Nie ma pracowników cudzoziemców w tej grupie wiekowej głównie, w co drugim mikroprzedsiębiorstwie i w co trzeciej średniej firmie.

Cudzoziemcy w wieku 50 lat i więcej przeważają jedynie w co dziewiątej średniej firmie i w co dwunastym mikroprzedsiębiorstwie. Nie ma pracowników w tej grupie wiekowej w większości firm, zwłaszcza w dużych i małych (odpowiednio: 66,7%; 61,3%).

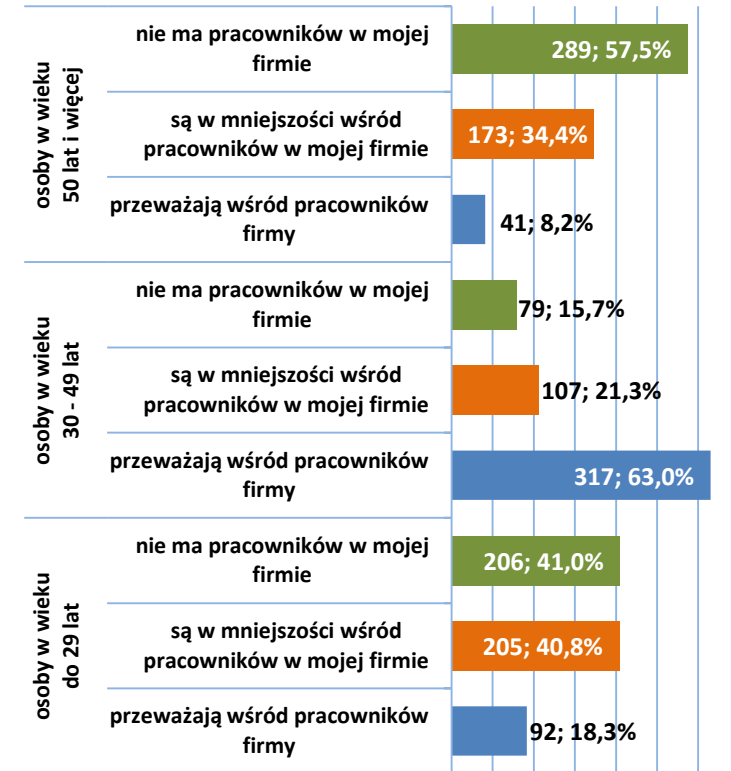
- *ze względu na sekcje PKD*

Bez względu na sekcję PKD w badanych firmach przeważają zatrudnieni cudzoziemcy w wieku 30 – 49 lat od 61,9% w sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa do 63,9% w sekcji F – Budownictwo. Nie ma pracowników cudzoziemców w tej grupie wiekowej przede wszystkim w co szóstej firmie z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa i z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe.

Osoby do 29 r. ż. przeważają wśród zatrudnionych obcokrajowców w co czwartej firmie z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe i w co piątej z grupy pozostałych sekcji. Niezależnie od sekcji PKD nie ma pracowników w tej grupie wiekowej w niemal co drugiej firmie.

W ponad połowie firm z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe oraz z sekcji F – Budownictwo nie ma pracowników 50+. Cudzoziemcy w wieku 50 lat i więcej przeważają wśród zatrudnionych średnio w co dwunastym przedsiębiorstwie.

Wykres 11. Cudzoziemcy zatrudniani w badanych firmach w opiniach śląskich przedsiębiorców według grup wieku (dane w liczbach i w %; N=503)

6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

ze względu na poziom wykształcenia

W co czwartej firmie przeważają wśród pracowników cudzoziemców osoby z wykształceniem średnim zawodowym (technikum), zasadniczym zawodowym oraz wyższym, a w co szóstej z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (zob. wykres 12).

- *ze względu na wielkość firmy*

W co drugiej dużej firmie, w co trzeciej małej i co czwartej mikro przeważają wśród pracowników - cudzoziemców osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

W co trzecim dużym i mikro przedsiębiorstwie, w co czwartym małym i w co piątym i średnim przeważają wśród pracowników obcokrajowców osoby z wykształceniem średnim zawodowym (technikum).

Osoby z wykształceniem wyższym przeważają w co trzeciej firmie średnie oraz w co czwartej małej i mikro firmie.

Osób z wykształceniem podstawowym nie ma w ogóle w dużych firmach. Większość wskazywała również, że w ich firmach nie ma pracowników z wykształceniem gimnazjalnym (od 83,3% w dużych firmach do 77,4% w małych przedsiębiorstwach).

- *ze względu na sekcje PKD*

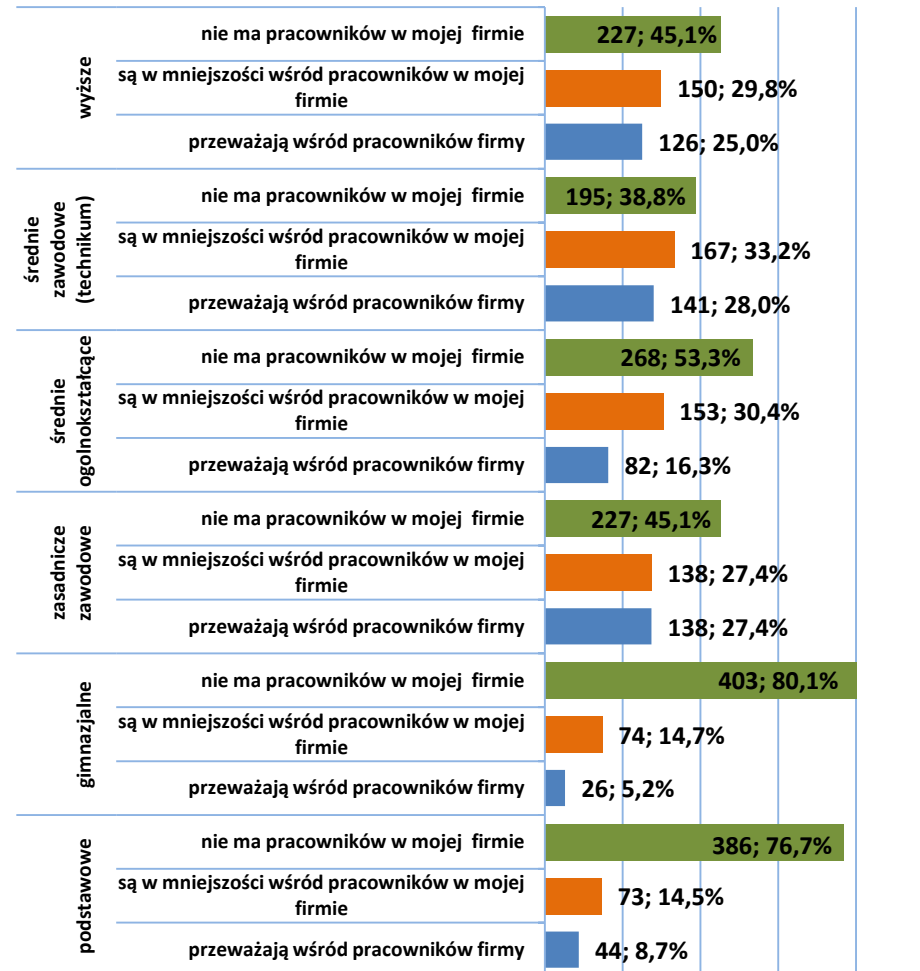
Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym przeważają wśród zatrudnionych pracowników w co trzeciej firmie z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa i z sekcji F – Budownictwo.

W co trzecim przedsiębiorstwie w sekcji F – Budownictwo i co czwartym w grupie pozostałych sekcji przeważają osoby z wykształceniem średnim zawodowym (technikum).

Osoby z wykształceniem wyższym przeważają wśród pracowników przede wszystkim w co trzecim przedsiębiorstwie z grupy pozostałych sekcji i z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe.

Niezależnie od sekcji PKD większość pracodawców nie zatrudnia osób z wykształceniem gimnazjalnym oraz podstawowym (ponad 70% wskazań).

Wykres 12. Zatrudniani cudzoziemcy według poziomu wykształcenia (dane w liczbach i w %; N=503)

6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

ze względu na kraj pochodzenia

Śląscy pracodawcy w zdecydowanej większości zatrudniają pracowników z Ukrainy, którzy przeważają wśród zatrudnianej kadry obcokrajowców (76,5%). W co dziewiątej firmie stanowią mniejszość, a w co ósmej nie zatrudnia się ich w ogóle.

W niemal wszystkich badanych przedsiębiorstwach obywatele Białorusi nie są zatrudniani (84,3%), w co dziewiętnastym przeważają wśród kadry cudzoziemców, a w co dziesiątej firmie są w mniejszości.

Obywatele Filipin i Gruzji są większością wśród pracowników obcokrajowców zatrudnianych w niewielu śląskich firmach (odpowiednio 3,6%; 3,0%) (zob. tabela 8).

Zmienne takie jak: wielkość przedsiębiorstwa, sekcje PKD oraz subregiony nie różnicują odpowiedzi respondentów w omawianym zakresie, a rozkład odpowiedzi jest podobny do rozkładu ogólnego.

Tabela 8. Zatrudnieni cudzoziemcy według kraju pochodzenia (dane w liczbach i w %; N=503)

Kraj pochodzenia pracownika	przeważają wśród pracowników firmy	są w mniejszości wśród pracowników w mojej firmie	nie ma pracowników z tego państwa w mojej firmie
Ukraina	385	58	60
	76,5%	11,5%	11,9
Białoruś	27	52	424
	5,4%	10,3%	84,3%
Filipiny	18	0	485
	3,6%	0,0%	96,4%
Gruzja	15	17	471
	3,0%	3,4%	93,6%
Rosja	7	24	472
	1,4%	4,8%	93,8%
Mołdawia	7	6	490
	1,4%	1,2%	97,4%
Nepal	4	0	499
	0,8%	0,0%	99,2%
Armenia	2	4	497
	0,4%	0,8%	98,8%
Uzbekistan	2	0	501
	0,4%	0,0%	99,6%
Indie	1	10	492
	0,2%	2,0%	97,8%
Inne	7	5	491
	1,4%	1,0%	97,6%

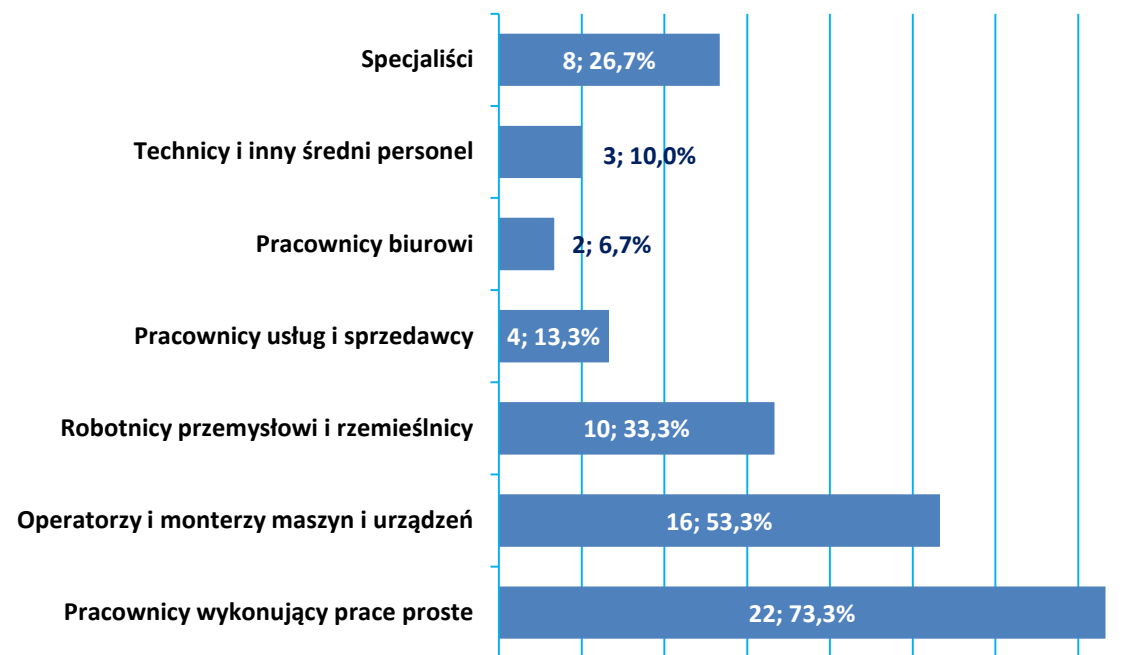
6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

w opinii przedstawicieli śląskich agencji pracy

ze względu na stanowisko pracy

Zdaniem przedstawicieli agencji zatrudnienia, śląscy pracodawcy zatrudniają przede wszystkim pracowników wykonujących prace proste (73,3% wskazań), według co drugiego - operatorów i monterów maszyn i urządzeń, a co trzeciego - robotników przemysłowych i rzemieślników. Poszukiwani są przede wszystkim pracownicy z niewysokimi kwalifikacjami chociaż, według co czwartego przedstawiciela agencji zatrudnienia, pracodawcy poszukują również specjalistów z wysokimi kwalifikacjami i umiejętnościami (zob. tabela 13).

Wykres 13. Zapotrzebowanie pracodawców na zagranicznych pracownikach ze względu na stanowiska pracy/wielkie grupy zawodów (KZiS) w opiniach przedstawicieli agencji zatrudnienia (dane w liczbach i w %; N=30)

*% nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

ze względu na płeć, wiek, poziom wykształcenia i kraj pochodzenia

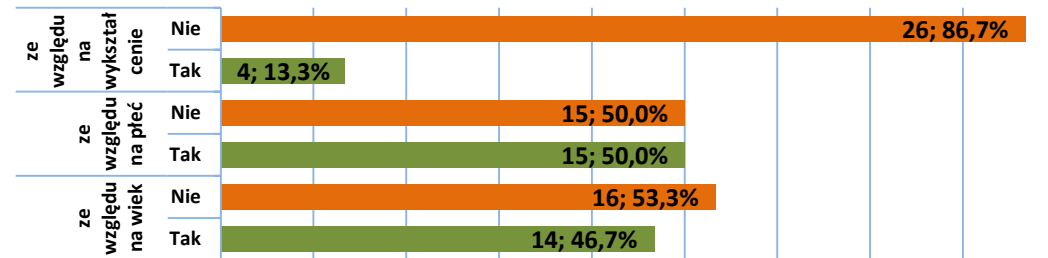
Zdaniem przedstawicieli agencji zatrudnienia, połowa pracodawców poszukujących pracowników z zagranicy zwraca uwagę na ich płeć, a pozostałym jest to obojętne (odpowiednio po 50% wskazań), podobnie jest w przypadku wieku kandydatów do pracy – 46,7% respondentów twierdzi, że wiek pracownika dla pracodawcy jest istotny w przeciwieństwie do pozostałych (53,3%). Pracownicy agencji zatrudnienia najrzadziej spotykają się z wymaganiami pracodawców odnośnie poziomu wykształcenia przyszłych pracowników – zaledwie 4 respondentów, tj. 13,3% deklaruje podawanie tego wymogu przez pracodawców i byli to przedsiębiorcy poszukujący pracowników z wykształceniem średnim zawodowym (technikum), zasadniczym zawodowym i wyższym (zob. wykres 14).

Wśród respondentów, którzy odpowiedzieli pozytywnie na pytanie:

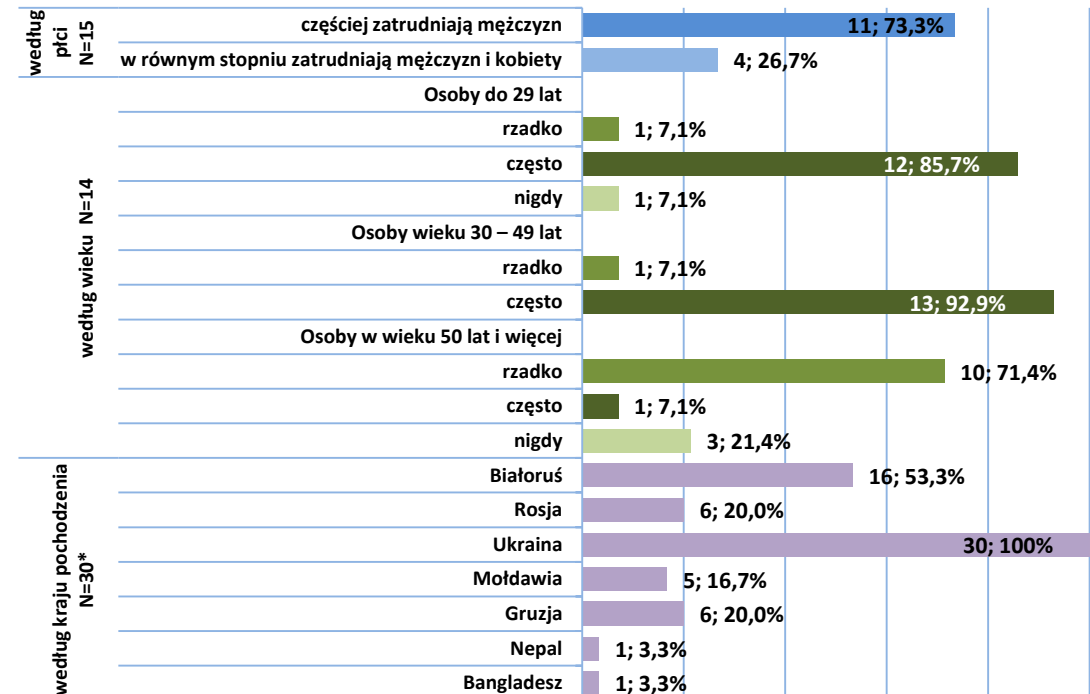
- o płeć poszukiwanych pracowników - 15 przedstawicieli agencji zatrudnienia uważa, że pracodawcy częściej zatrudniają mężczyzn (73,3%), a według co czwartego pracownika nie ma to żadnego znaczenia,
- o wiek poszukiwanych pracowników z zagranicy – 14 respondentów uważa, że śląscy pracodawcy równie często zatrudniają osoby młode do 29 lat jak i osoby w wieku 30 – 49 lat (odpowiednio 85,7% i 92,9% wskazań). Zaledwie, co czternasty respondent wskazał, że przedsiębiorcy często zatrudniają osoby w wieku 50 lat i więcej,
- o kraj pochodzenia poszukiwanych obcokrajowców - wszyscy respondenci uważają, że pracownicy cudzoziemcy pochodzą głównie z Ukrainy (100% wskazań), Białorusi (53,3%), Gruzji i Rosji (po 20,0%).

Odpowiedzi respondentów dotyczące preferencji pracodawców odnośnie poziomu wykształcenia pracowników cudzoziemców z uwagi na niewielką liczebność wskazań (4) są nieistotne statystycznie.

Wykres 14. Zapotrzebowanie pracodawców na zagranicznych pracowników ze względu na płeć, wiek i poziom wykształcenia w opinii przedstawicieli agencji zatrudnienia (dane w liczbach i w %; N=30)

Wykres 15. Zapotrzebowanie pracodawców na zagranicznych pracowników ze względu na płeć, wiek i kraj pochodzenia w opinii przedstawicieli agencji zatrudnienia (dane w liczbach i w %)

6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

w opinii przedstawicieli powiatowych urzędów pracy z województwa śląskiego

ze względu na stanowisko pracy

W opinii pracowników urzędów pracy zajmujących się oświadczeniami o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi, śląscy pracodawcy zatrudniają obcokrajowców przede wszystkim na stanowiskach robotników przemysłowych i rzemieślników, w tym najczęściej pomocniczych pracowników budowlanych i ogólnobudowlanych (po 41,9% wskazań). Równie często zatrudniani są na stanowiskach pracowników wykonujących prace proste, w tym najczęściej pracowników produkcji i pracowników fizycznych (sezonowych) (po 29,0%).

Kolejną grupą są pracownicy na stanowiskach operatorów i monterów maszyn i urządzeń, zwłaszcza kierowcy samochodów ciężarowych (32,3%) (zob. tabela 9).

Tabela 9. Zapotrzebowanie pracodawców na zagranicznych pracowników ze względu na zawód/stanowisko pracy

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Stanowisko	Liczba wskazań	Frakcja populacji %
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	Pracownik ogólnobudowlany	13	41,9%
	Pomocniczy pracownik budowlany	13	41,9%
	Ślusarz	2	6,5%
	Monter	2	6,5%
	Rozbieracz/wykrawacz	1	3,2%
	Elektromonter	1	3,2%
Pracownicy wykonujący prace proste	Pracownik produkcji	9	29,0%
	Pracownik fizyczny, sezonowy	9	29,0%
	Pakowacz	4	12,9%
	Pomoc kuchenna	3	9,7%
	Sprzątaczką	2	6,5%
	Robotnik magazynowy	2	6,5%
	Pomocniczy pracownicy w przemyśle przetwórczym	2	6,5%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	Kierowca samochodu ciężarowego	10	32,3%
	Kierowca samochodu dostawczego	4	12,9%
	Kierowca samochodu osobowego	1	3,2%
	Monter konstrukcji	1	3,2%
	Monter pojazdów i urządzeń transportowych	1	3,2%
	Operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych	1	3,2%
	Operator wózków jezdniowych	1	3,2%
Pracownicy biurowi	Magazynier	7	22,6%
Pracownicy usług i sprzedawcy	Kelner	2	6,5%
	Robotnik gospodarczy	1	3,2%
Liczba respondentów ogółem		31	-

6. Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. - zapotrzebowanie na pracowników

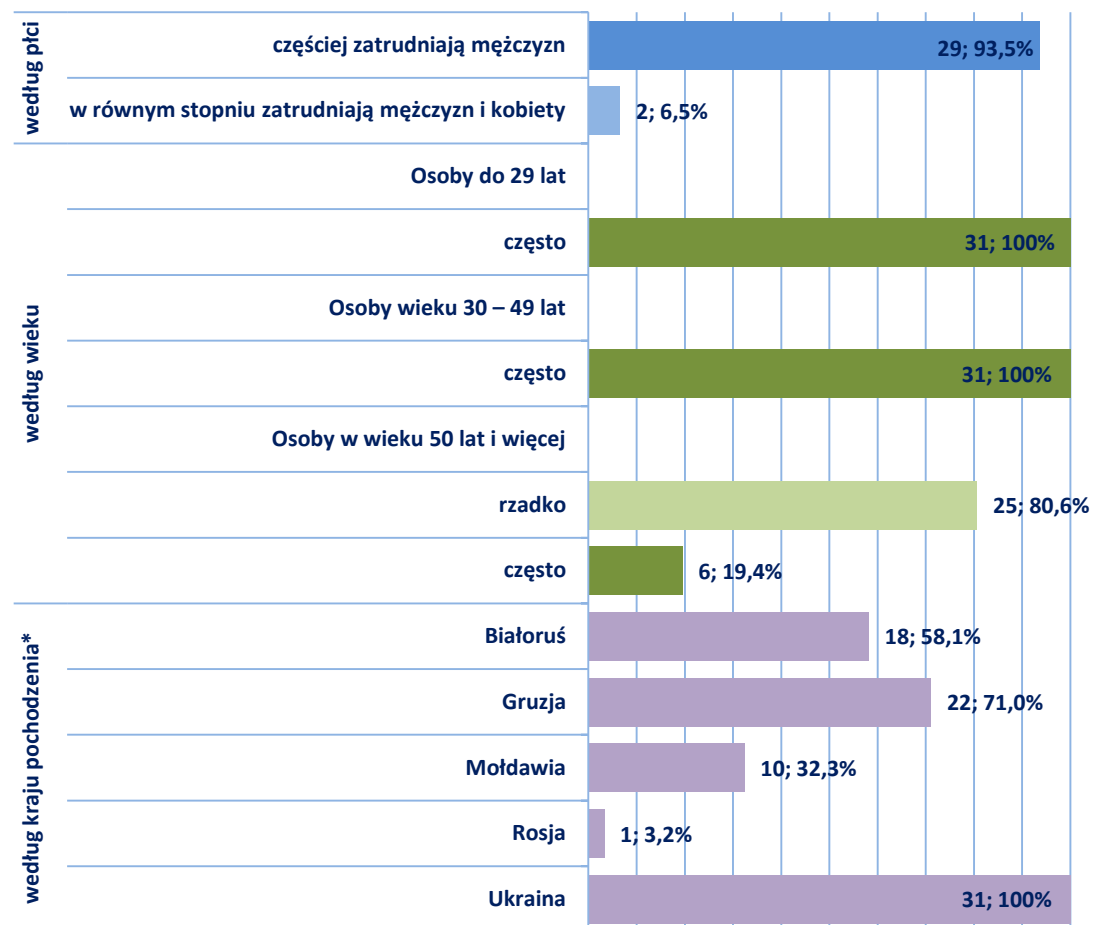
ze względu na płeć, wiek i kraj pochodzenia

Według zdecydowanej większości przedstawicieli PUP pracodawcy częściej zatrudniają mężczyzn (93,5%), a jedynie co piętnasty z nich uważa, że płeć pracownika nie ma dla przedsiębiorców żadnego znaczenia (zob. wykres 16).

Ich zdaniem śląscy pracodawcy równie często zatrudniają osoby młode do 29 lat jak i osoby w wieku 30 – 49 lat (po 100% wskazań). Co piąty wskazuje, że przedsiębiorcy często zatrudniają osoby w wieku 50 lat i więcej (zob. wykres 16).

W opinii respondentów pracownicy cudzoziemcy pochodzą głównie z Ukrainy (100% wskazań), Gruzji (71,0%) i Białorusi (58,1%) (zob. wykres 16).

Wykres 16. Zapotrzebowanie pracodawców na zagranicznych pracownikach ze względu na płeć, wiek i kraj pochodzenia (dane w liczbach i w %; N=31)

*% nie sumuje się do 100, gdyż respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

7. Wymagania pracodawców wobec pracowników cudzoziemców

w opinii śląskich pracodawców

Stopień spełniania wymagań pracodawców przez pracowników z zagranicy

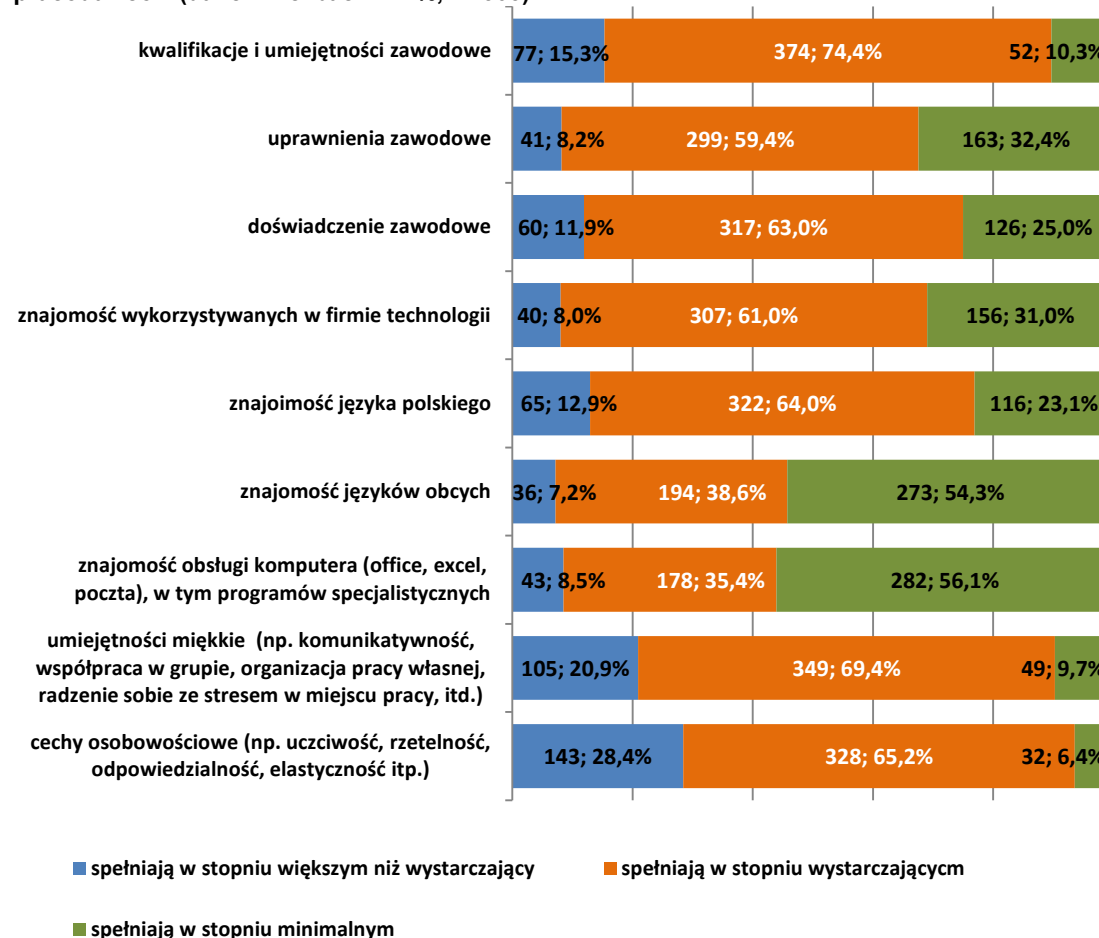
Zdaniem większości pracodawców zatrudnieni cudzoziemcy spełniają w stopniu wystarczającym ich oczekiwania, co do kwalifikacji i umiejętności zawodowych – 74,4% oraz umiejętności miękkich – 69,4%.

Cudzoziemcy spełniają wymagania w stopniu minimalnym odnośnie znajomości obsługi komputera (56,1%) i znajomości języków obcych (54,3%).

Z kolei w przypadku wymaganych cech osobowościowych i umiejętności miękkich spełniają je w stopniu większym niż wystarczający (odpowiednio: 28,4%; 20,9%) (zob. wykres 17).

Zmienne metryczkowe: wielkość przedsiębiorstwa, sekcja PKD oraz subregion nie różnicują odpowiedzi respondentów w omawianym zakresie, a rozkład odpowiedzi jest podobny do rozkładu ogólnego.

Wykres 17. Stopień spełniania przez zatrudnionych cudzoziemców wymagań/oczekiwań pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)

7. Wymagania pracodawców wobec pracowników cudzoziemców

w opinii przedstawicieli śląskich agencji zatrudnienia

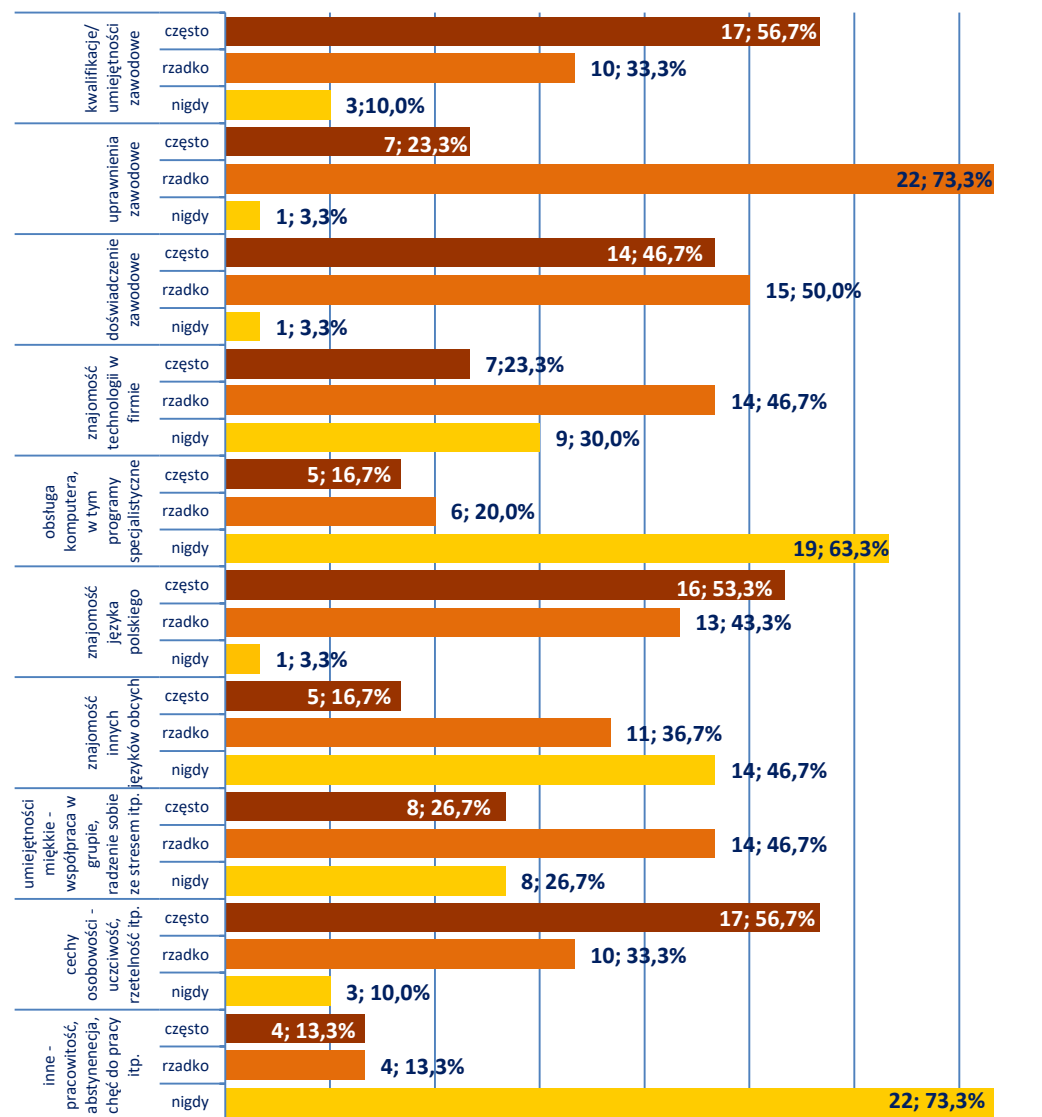
Wymagania wobec pracowników z zagranicy

Zdaniem przedstawicieli agencji zatrudnienia, pracodawcy w pierwszej kolejności zwracają uwagę na kwalifikacje i umiejętności zawodowe oraz cechy osobowościowe pracowników – cudzoziemców (po 56,7% wskazań).

Kolejnymi ważnymi wymaganiami są: znajomość języka polskiego (53,3%), doświadczenie zawodowe (46,7%) i umiejętności miękkie, (26,7%).

Natomiast wymóg pracodawcy dotyczący posiadania uprawnień zawodowych czy znajomości technologii wykorzystywanych w firmie zatrudniającej jest wskazywany, przez co czwartego respondenta, a umiejętność obsługi komputera, w tym programów specjalistycznych, przez co szóstego (zob. wykres 18).

Wykres 18. Wymagania pracodawców wobec pracowników z zagranicy w opinii przedstawicieli agencji zatrudnienia (dane w liczbach i w %; N=30)

8. Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy

w opinii śląskich pracodawców

Okres, na jaki najczęściej zatrudniani są cudzoziemcy na Śląsku

Śląscy pracodawcy najczęściej zatrudniają cudzoziemców na okres dłuższy niż 12 miesięcy – 69,2%, a najrzadziej na okres od 1 do 3 miesięcy – 2,8% (zob. wykres 19).

- *ze względu na wielkość firmy*

Bez względu na wielkość przedsiębiorstwa cudzoziemcy są zatrudniani najczęściej na okres dłuższy niż 12 miesięcy, przy czym ten okres zatrudnienia jest stosowany głównie w małych firmach (74,2%).

Zatrudnienie na okres od 3 do 6 miesięcy jest stosowane głównie, przez co drugiego dużego przedsiębiorcę i co trzeci średni podmiot.

Rzadziej pracodawcy zatrudniają na okres od 6 do 12 miesięcy – są to przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa (12,9%).

Niewiele pracodawców i tylko w mikroprzedsiębiorstwach zatrudnia obcokrajowców na okres od 1 do 3 miesięcy (3,1%) (zob. wykres 20).

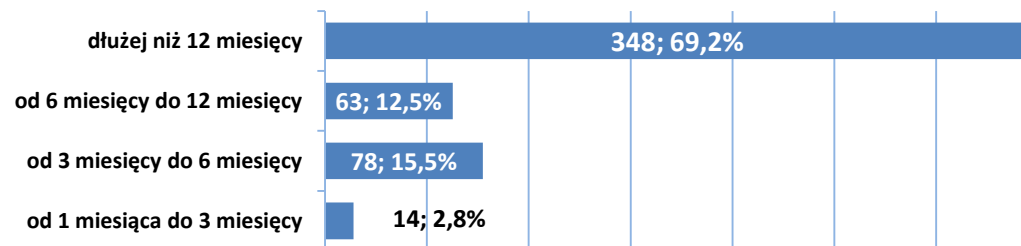
- *ze względu na sekcje PKD*

Niezależnie od sekcji PKD pracodawcy najczęściej zatrudniają cudzoziemców na okres dłuższy niż 12 miesięcy: z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe oraz z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (po 71,4%).

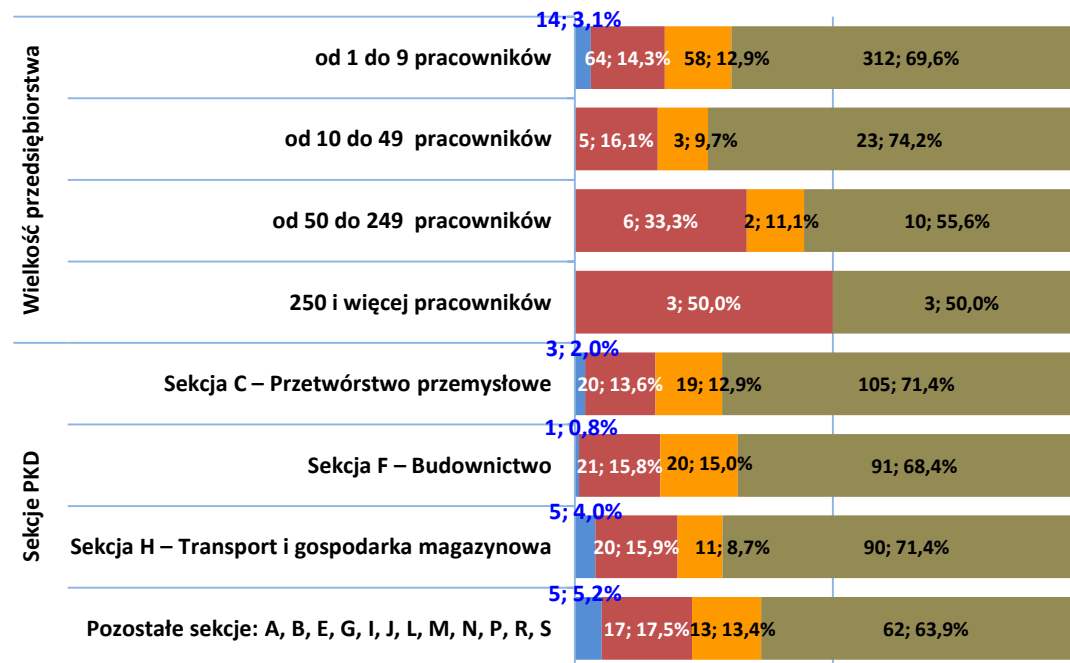
Co szósty pracodawca z grupy pozostałych sekcji zatrudnia obcokrajowców na okres od 3 do 6 miesięcy.

Niewiele pracodawców zatrudnia na okres od 1 do 3 miesięcy: od 5,2% w grupie pozostałych sekcji do 0,8% w sekcji F – Budownictwo (zob. wykres 20).

Wykres 19. Okres, na jaki najczęściej zatrudniani są cudzoziemcy przez śląskich pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)

Wykres 20. Okres, na jaki najczęściej zatrudniani są cudzoziemcy przez śląskich pracodawców według wielkości zatrudnienia i sekcji PKD, (dane w liczbach i w %; N=503)

■ od 1 miesiąca do 3 miesięcy ■ od 3 miesięcy do 6 miesięcy ■ od 6 miesięcy do 12 miesięcy ■ dłużej niż 12 miesięcy

8. Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy

Rodzaj umowy zawieranej z pracownikami z zagranicy

Większość śląskich pracodawców najczęściej zatrudnia obcokrajowców na umowę o pracę na czas określony – 60,2%, co piąty zatrudnia cudzoziemców na umowy cywilnoprawne (20,3%) i na umowy o pracę na czas nieokreślony – 19,5% (zob. wykres 21).

- *ze względu na wielkość firmy*

Niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa najczęściej pracodawcy zatrudniają cudzoziemców na umowy o pracę na czas określony zwłaszcza pracodawcy z małych firm – 74,2%.

Co piąty średni i mikro przedsiębiorca zatrudnia na umowy o pracę na czas nieokreślony.

Co drugi duży pracodawca preferuje umowy cywilnoprawne i na czas określony.

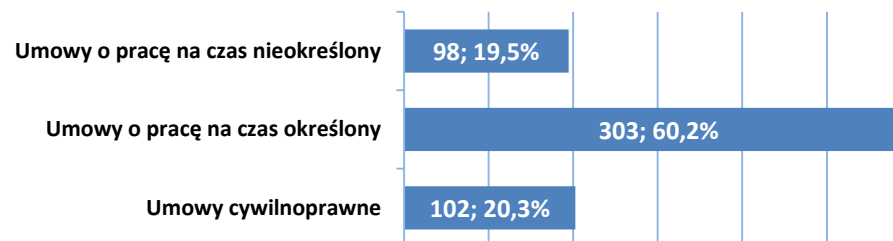
Umowy cywilnoprawne podpisuje z pracownikami przede wszystkim co piąty mikroprzedsiębiorca i co szósty średni pracodawca (zob. wykres 22).

- *ze względu na sekcje PKD*

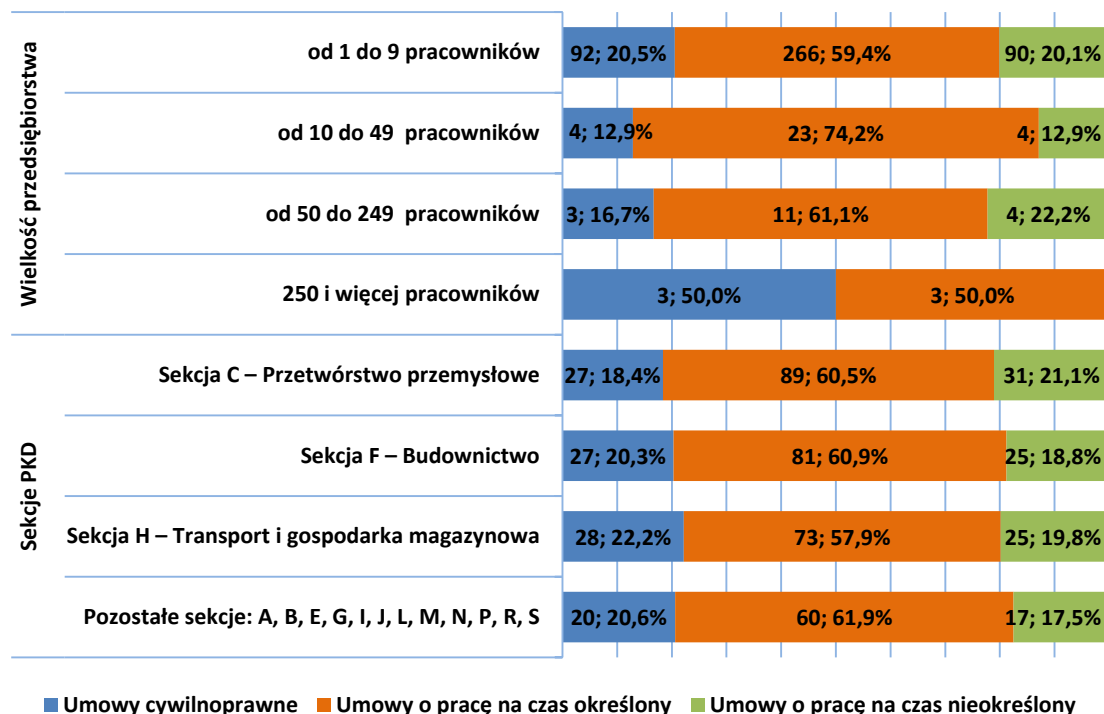
Umowa o pracę na czas określony jest najczęstszą formą zatrudniania cudzoziemców: od 61,9% w grupie pozostałych sekcji do 57,9% w sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa. Zatrudnienie na umowy cywilnoprawne oferuje co piąty pracodawca z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa, z grupy pozostałych sekcji oraz z sekcji F – Budownictwo.

Umowy o pracę na czas nieokreślony proponuje co piąty przedsiębiorca z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe oraz H – Transport i gospodarka magazynowa (zob. wykres 22).

Wykres 21. Umowy o pracę najczęściej zawierane z pracownikami z zagranicy przez śląskich pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)

Wykres 22. Umowy o pracę najczęściej zawierane z pracownikami z zagranicy przez śląskich pracodawców według wielkości przedsiębiorstwa i sekcji PKD (dane w liczbach i w %; N=503)

8. Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy

Wymiar czasu pracy, na jaki są zatrudniani pracownicy z zagranicy

Zdecydowana większość pracodawców zatrudnia cudzoziemców w pełnym wymiarze czasu pracy – 84,3%, w niepełnym wymiarze czasu pracy zatrudnia co szósty przedsiębiorca z województwa śląskiego (zob. wykres 23).

- *ze względu na wielkość firmy*

Biorąc pod uwagę wielkość przedsiębiorstwa ponad 74% pracodawców zatrudnia cudzoziemców w pełnym wymiarze czasu pracy, najczęściej mikroprzedsiębiorcy (85,3%).

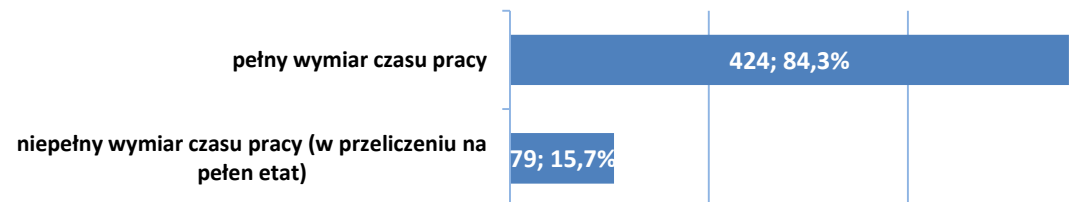
W niepełnym wymiarze czasu pracy zatrudnia obcokrajowców, co czwarty mały przedsiębiorca i co piąty średni pracodawca (zob. wykres 24).

- *ze względu na sekcje PKD*

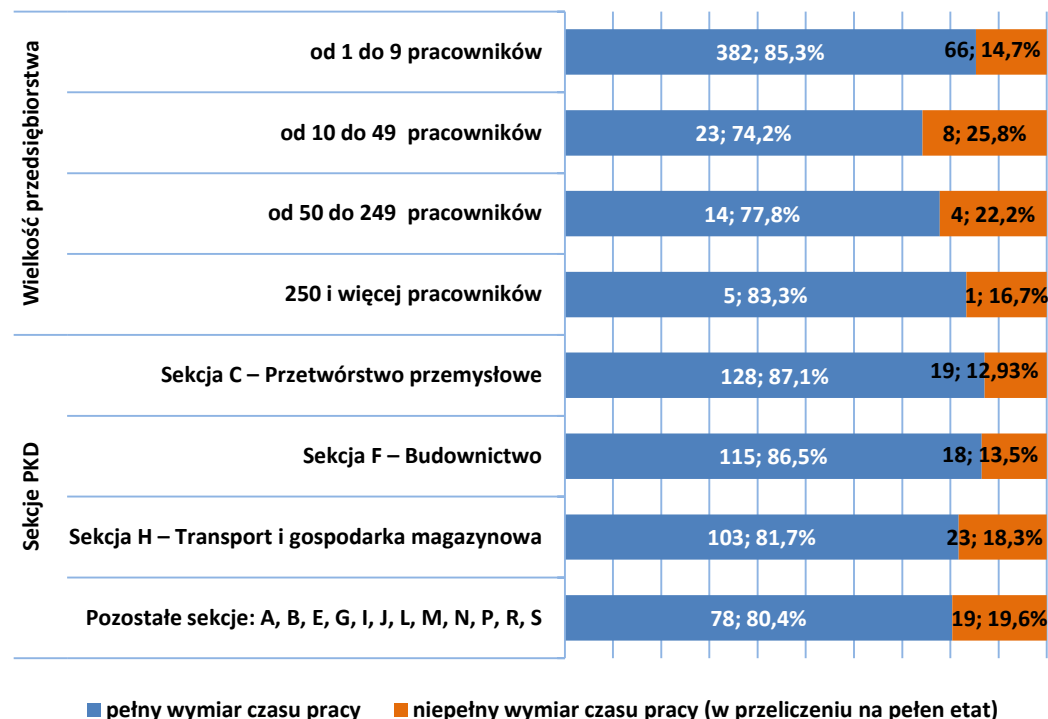
Niezależnie od sekcji PKD ponad 80% pracodawców zatrudnia obcokrajowców w pełnym wymiarze czasu pracy, głównie w sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe.

Co piąty przedsiębiorca z grupy pozostałych sekcji oraz z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa częściej niż inni pracodawcy zatrudnia obcokrajowców w niepełnym wymiarze czasu pracy (zob. wykres 24).

Wykres 23. Wymiar czasu pracy na jaki najczęściej zatrudniani są pracownicy z zagranicy przez śląskich pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)

Wykres 24. Wymiar czasu pracy na jaki najczęściej zatrudniani są pracownicy z zagranicy przez śląskich pracodawców według wielkości zatrudnienia i sekcji PKD (dane w liczbach i w %; N=503)

8. Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy

Wynagrodzenie za pracę oferowane pracownikom z zagranicy

Co drugi pracodawca oferuje cudzoziemcom wynagrodzenie powyżej stawki minimalnej (zob. wykres 25).

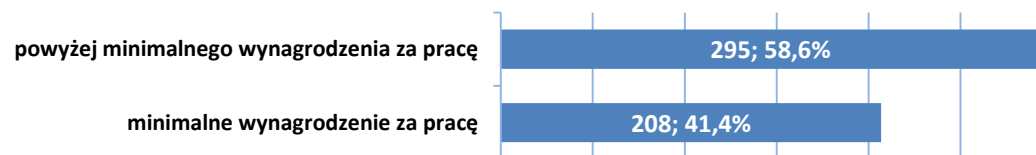
- *ze względu na wielkość firmy*

Ponad 60% pracodawców z małych i średnich przedsiębiorstw zatrudnia cudzoziemców oferując stawki powyżej minimalnego wynagrodzenia za pracę. Tak czyni też połowa mikro i dużych przedsiębiorstw oferując wynagrodzenie wyższe niż minimalne (zob. wykres 26).

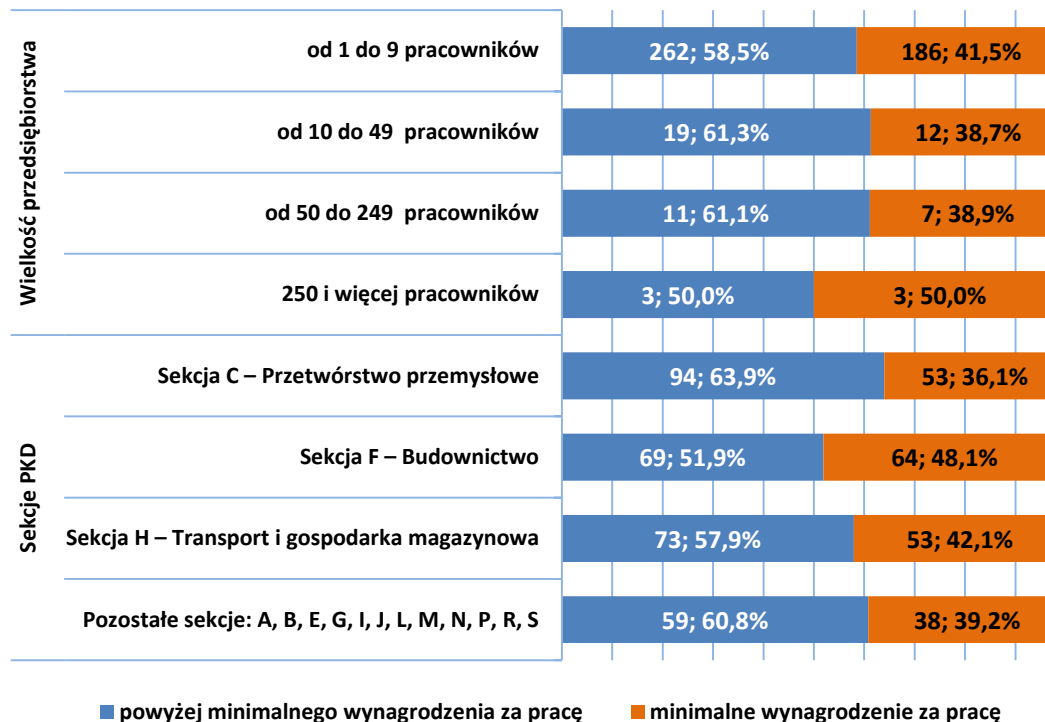
- *ze względu na sekcje PKD*

Ponad połowa przedsiębiorców, bez względu na sekcję PKD, oferuje swoim zagranicznym pracownikom stawki wyższe niż minimalne wynagrodzenie za pracę, zwłaszcza w sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (63,9%) (zob. wykres 26).

Wykres 25. Wynagrodzenie za pracę oferowane cudzoziemcom zatrudnianym przez śląskich pracodawców (dane w liczbach i w %; N=503)

Wykres 26. Wynagrodzenie za pracę oferowane cudzoziemcom zatrudnianym przez śląskich pracodawców według wielkości zatrudnienia i sekcji PKD (dane w liczbach i w %; N=503)

8. Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy

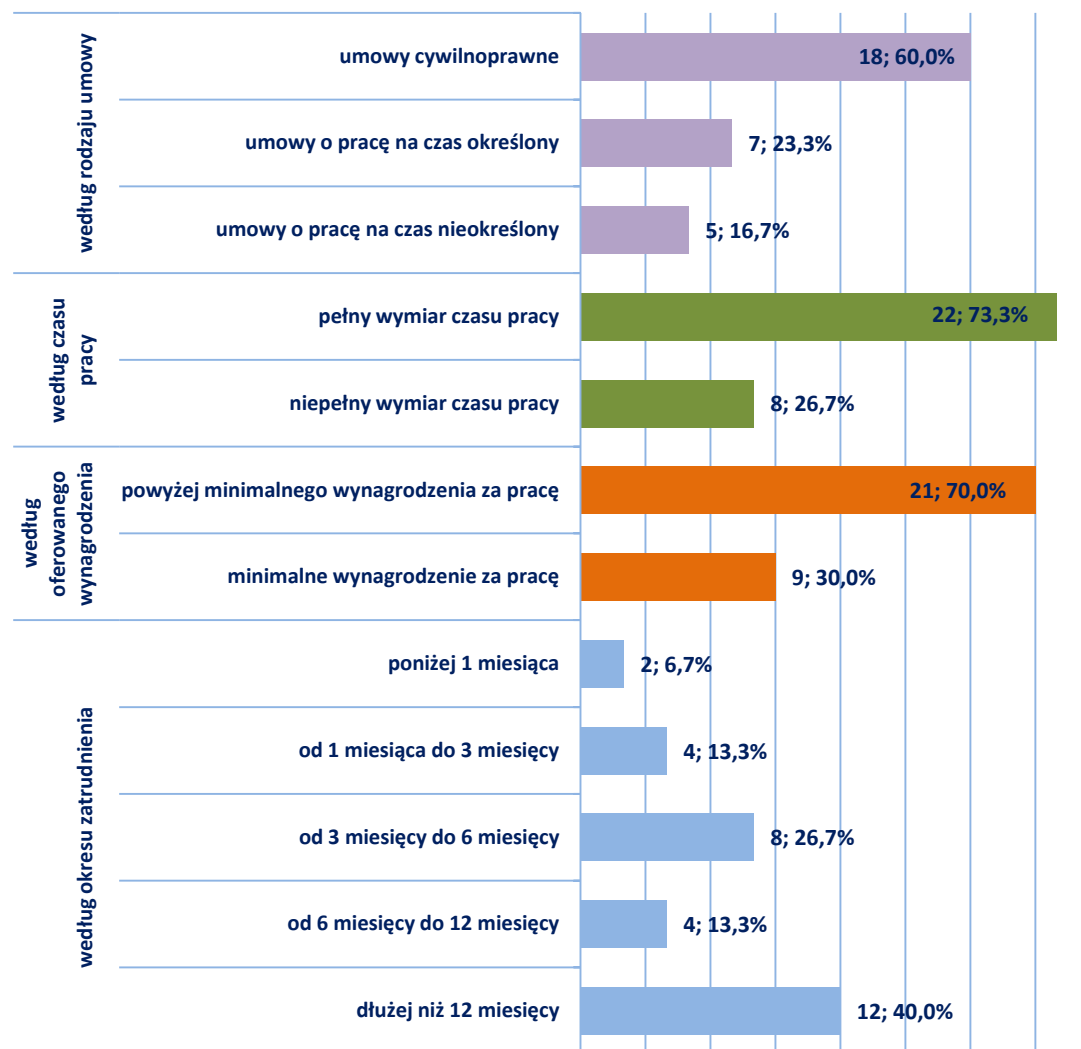
w opinii przedstawicieli śląskich agencji zatrudnienia

Warunki pracy oferowane pracownikom z zagranicy – według okresu zatrudnienia, oferowanego wynagrodzenia, czasu pracy i rodzaju umowy

Według deklaracji przedstawicieli agencji zatrudnienia warunki pracy oferowane przez śląskich pracodawców pracownikom – cudzoziemcom, sprowadzają się przede wszystkim do:

- zatrudniania ich na umowy cywilnoprawne (60% wskazań),
- w pełnym wymiarze czasu pracy (73,3%),
- z pensją powyżej minimalnego wynagrodzenia (70%),
- i najczęściej na okres dłuższy niż 12 miesięcy (40%) (zob. wykres 27).

Wykres 27. Warunki pracy oferowane pracownikom z zagranicy w opiniach przedstawicieli agencji zatrudnienia dane w liczbach i w %; N=30)

8. Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy

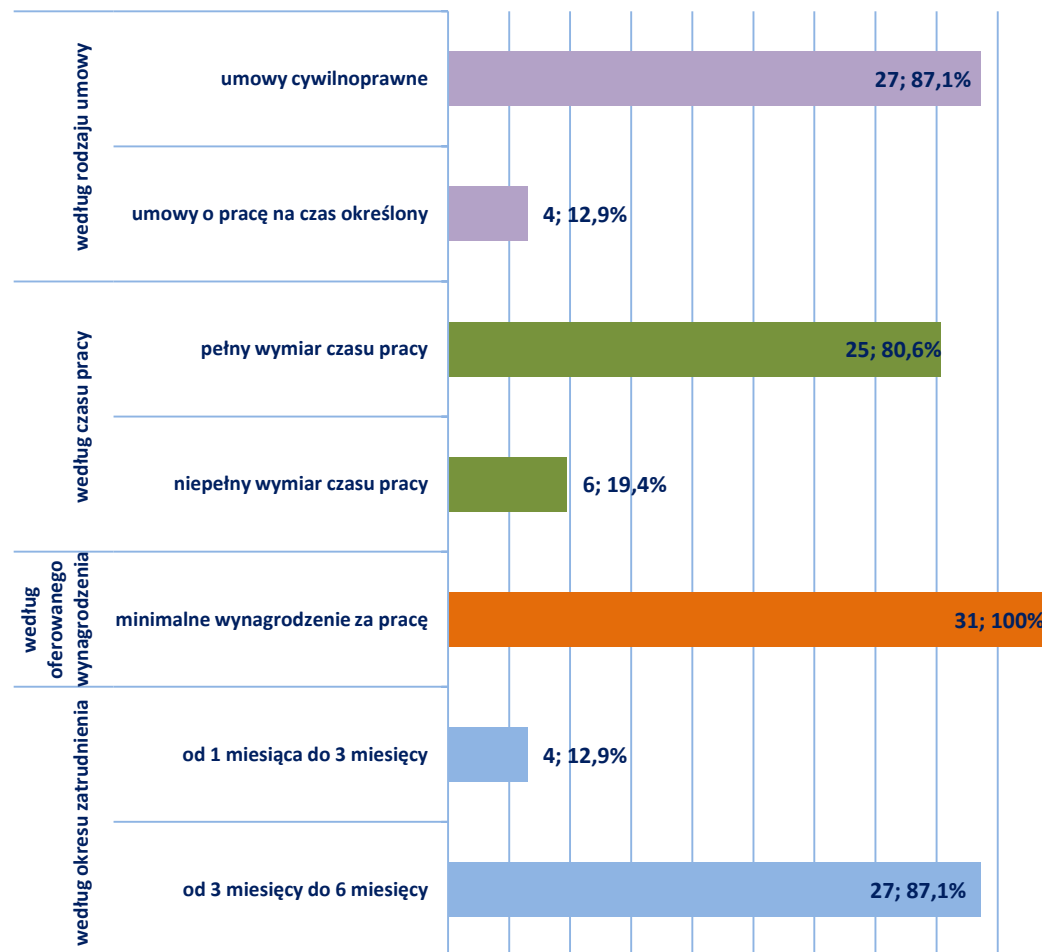
w opinii przedstawicieli powiatowych urzędów pracy w województwie śląskim

Warunki pracy oferowane pracownikom z zagranicy – według okresu zatrudnienia, oferowanego wynagrodzenia, czasu pracy i rodzaju umowy

Według deklaracji pracowników PUP warunki pracy oferowane przez śląskich pracodawców pracownikom – cudzoziemcom sprowadzają się przede wszystkim do:

- zatrudniania ich na umowy cywilnoprawne (87,1% wskazań),
- w pełnym wymiarze czasu pracy (80,6%),
- z pensją równą minimalnemu wynagrodzeniu (100%),
- najczęściej na okres od 3 do 6 miesięcy (87,1%) (zob. wykres 28).

Wykres 28. Warunki pracy oferowane pracownikom z zagranicy w opiniach przedstawicieli powiatowych urzędów pracy (dane w liczbach i w %; N=31)

9. Zatrudnienie cudzoziemców na śląskim rynku pracy w perspektywie 2022 roku

w opinii śląskich pracodawców

W perspektywie 2022 roku, co drugi śląski pracodawca zamierza zatrudniać cudzoziemców na podobną skalę jak obecnie, co piąty na większą skalę, a jedynie 2,0% na skalę mniejszą niż ma to miejsce obecnie. Nie przewiduje zatrudnienia cudzoziemców co dziewiąty przedsiębiorca (zob. wykres 29).

- *ze względu na wielkość firmy*

Zatrudnienie obcokrajowców w roku 2022 na skalę podobną do obecnej deklaruje ponad połowa pracodawców z dużych, średnich i mikroprzedsiębiorstw.

Zatrudnianie cudzoziemców na skalę większą od obecnej przewiduje, co czwarty pracodawca ze średniej firmy, co piąty z mikro i małego przedsiębiorstwa.

Nie przewiduje zatrudnienia cudzoziemców co ósmy mikroprzedsiębiorca, co dziewiąty średni i co piętnasty mały pracodawca (zob. wykres 30).

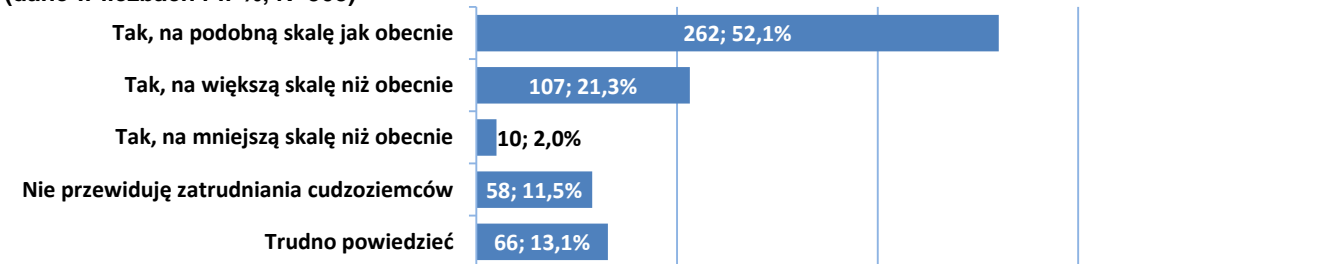
- *ze względu na sekcje PKD*

Ponad połowa pracodawców z grupy pozostałych sekcji oraz z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa i z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe planuje zatrudnienie cudzoziemców w 2022 r. na podobną skalę jak obecnie.

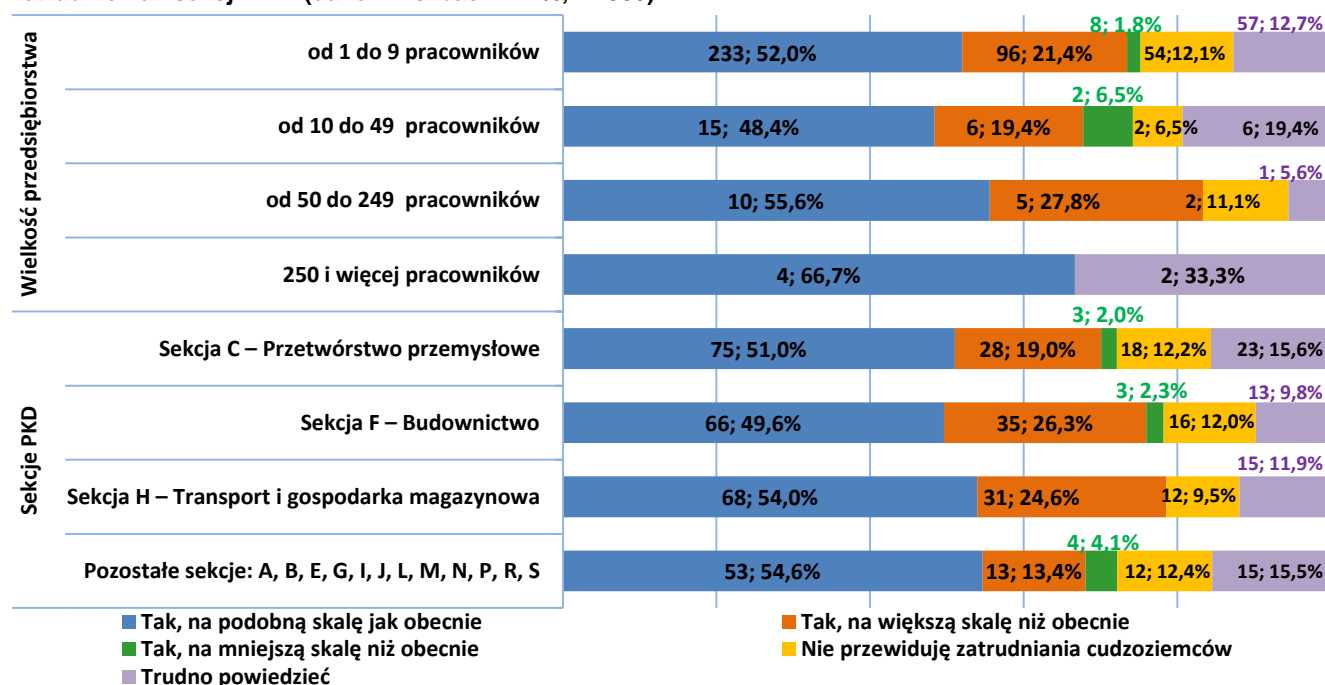
Na większą skalę niż obecnie będzie zatrudniać, co czwarty przedsiębiorca z sekcji F – Budownictwo i sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa.

Nie przewiduje zatrudniania pracowników z zagranicy od 12,4% przedsiębiorców z grupy pozostałych sekcji do 9,5% w sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (zob. wykres 30).

Wykres 29. Zatrudnianie cudzoziemców przez śląskich pracodawców w perspektywie 2022 roku (dane w liczbach i w %; N=503)

Wykres 30. Zatrudnianie cudzoziemców przez śląskich pracodawców w perspektywie 2022 roku według wielkości zatrudnienia i sekcji PKD (dane w liczbach i w %; N=503)

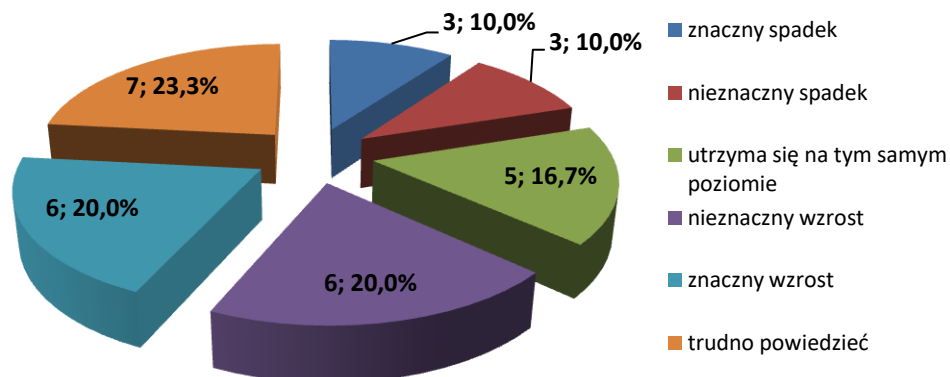
9. Zatrudnienie cudzoziemców na śląskim rynku pracy w perspektywie 2022 roku

w opinii przedstawicieli śląskich agencji zatrudnienia

Zdaniem 40% przedstawicieli agencji zatrudnienia zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy w 2022 r. wzrośnie w stosunku do obecnego (w tym połowa z nich uważa, że ten wzrost będzie znaczny), według co piątego respondenta spadnie, a według co szóstego utrzyma się na tym samym poziomie.

Co czwarty uczestnik badania nie potrafi przewidzieć skali zapotrzebowania na pracowników z zagranicy na śląskim rynku pracy (zob. wykres 31).

Wykres 31. Zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy w perspektywie 2022 r. w opiniach przedstawicieli agencji zatrudnienia (dane w liczbach i w %; N=30)

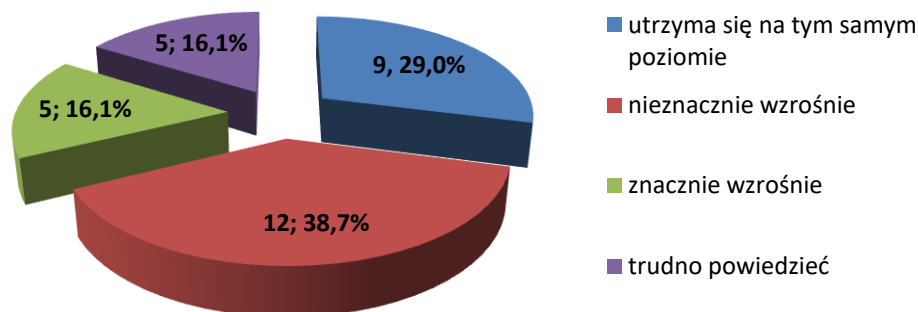

w opinii przedstawicieli powiatowych urzędów pracy w województwie śląskim

Zdaniem ponad połowy pracowników PUP zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy w 2022 r. wzrośnie w stosunku do obecnego (w tym 16,1% uważa, że ten wzrost będzie znaczny), a według co trzeciego z nich utrzyma się na tym samym poziomie.

Nikt nie przewiduje spadku popytu na pracowników – cudzoziemców (zob. wykres 32).

Wykres 32. Zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy w perspektywie 2022 r. w opiniach przedstawicieli powiatowych urzędów pracy (dane w liczbach i w %; N=31)

10. Zatrudnienie cudzoziemców na śląskim rynku pracy w perspektywie do 2025 roku

w opinii śląskich pracodawców

Niemal połowa pracodawców nie potrafi ocenić poziomu zatrudnienia cudzoziemców w swoich firmach, w perspektywie do 2025 roku (45,1%).

Z kolei co czwarty śląski przedsiębiorca deklaruje, że będzie ich zatrudniał na takim samym poziomie jak przed pandemią, a co piąty chce zatrudniać obcokrajowców na poziomie wyższym w stosunku do sytuacji sprzed pandemii. Nie przewiduje zatrudniania cudzoziemców 5% badanych (zob. wykres 33).

- *ze względu na wielkość firmy*

W perspektywie do 2025 roku zatrudnienie na takim samym poziomie jak przed pandemią deklaruje głównie co trzeci średni i duży przedsiębiorca.

Wzrost zatrudnienia cudzoziemców do 2025 roku w stosunku do sytuacji sprzed pandemii deklaruje przede wszystkim, co trzeci średni przedsiębiorca i co czwarty mikro podmiot. Wzrostu w zatrudnieniu obcokrajowców nie przewidują tylko duże firmy.

Nie przewiduje zatrudniania obcokrajowców jedynie 5,6% firm średnich i 5,4% mikroprzedsiębiorstw.

Nie potrafi oszacować sytuacji w zatrudnieniu cudzoziemców od 66,7% pracodawców z dużych firm do 22,2% ze średnich przedsiębiorstw.

- *ze względu na sekcje PKD*

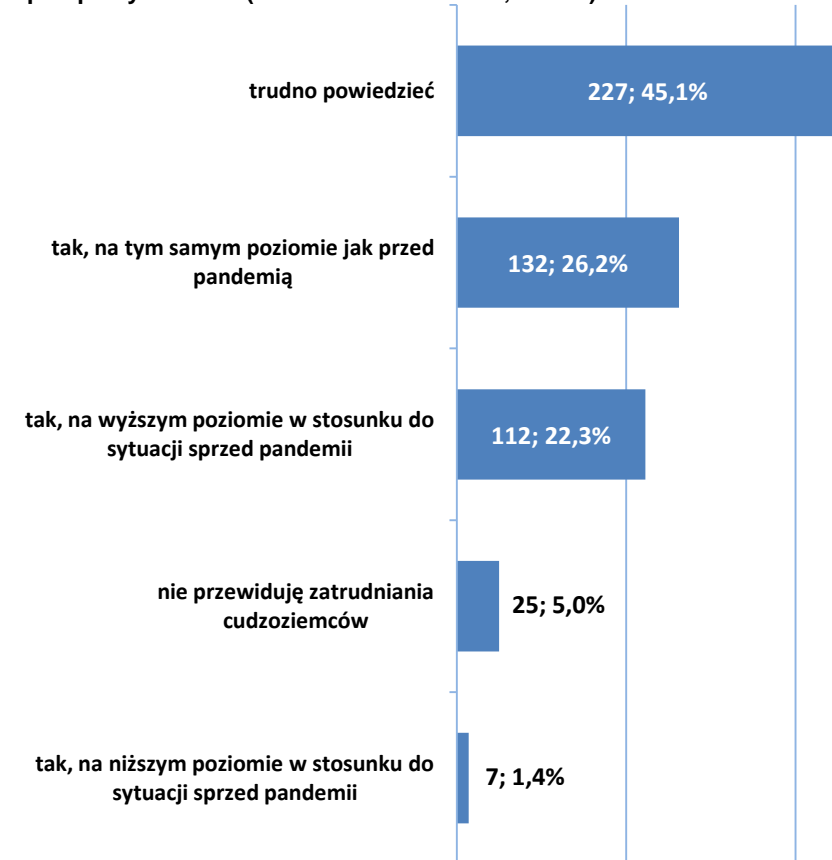
Zatrudniać cudzoziemców na takim samym poziomie jak przed pandemią zamierza co trzeci przedsiębiorca z sekcji F – Budownictwo i co czwarty z grupy pozostałych sekcji oraz z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa.

Zwiększyć zatrudnienie obcokrajowców zamierza przede wszystkim, co czwarty pracodawca z sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa i z sekcji F – Budownictwo oraz co piąty z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe.

W perspektywie do 2025 roku nie przewiduje zatrudnienia cudzoziemców od 6,2% pracodawców z grupy pozostałych sekcji do 3,8% w sekcji F – Budownictwo.

Trudności w przewidzeniu sytuacji zatrudnieniowej deklaruje najczęściej co drugi pracodawca z grupy pozostałych sekcji, z sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe oraz z sekcji F – Budownictwo.

Wykres 33. Zatrudnianie cudzoziemców przez śląskich pracodawców w perspektywie 2025 (dane w liczbach i w %; N=503)

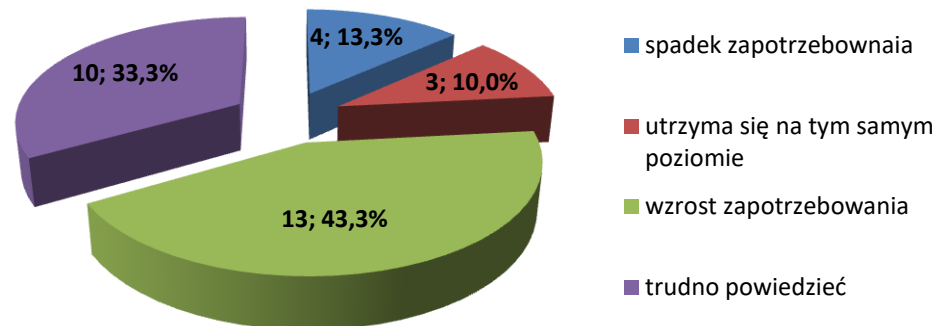

10. Zatrudnienie cudzoziemców na śląskim rynku pracy w perspektywie do 2025 roku

w opinii przedstawicieli śląskich agencji zatrudnienia

W przypadku przewidywania zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w perspektywie do 2025 r. niemal co drugi przedstawiciel agencji zatrudnienia twierdzi, że ono wzrośnie w stosunku do sytuacji sprzed pandemii, a co dziesiąty, że utrzyma się na tym samym poziomie. Co trzeci nie potrafi przewidzieć skali zapotrzebowania na pracowników z zagranicy na śląskim rynku pracy, a co ósmy uważa, że nastąpi jego spadek (zob. wykres 34).

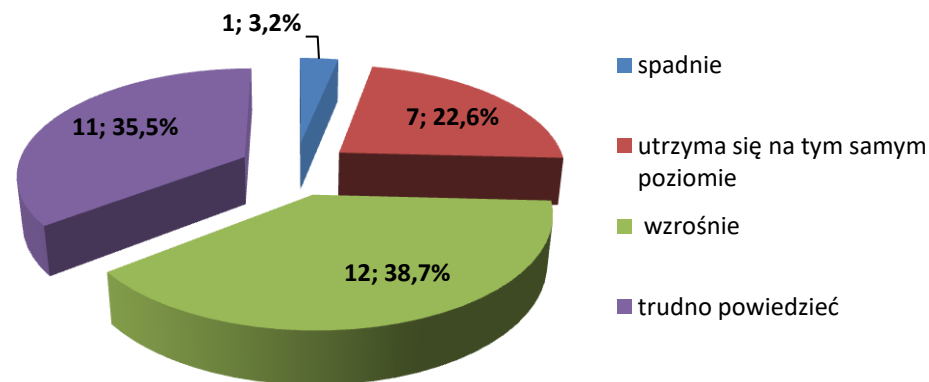
Wykres 34. Zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy w perspektywie do 2025 r. w opiniach przedstawicieli agencji zatrudnienia (dane w liczbach i w %; N=30)

w opinii przedstawicieli powiatowych urzędów pracy w województwie śląskim

W przypadku przewidywania zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w perspektywie do 2025 r. co trzeci przedstawiciel PUP twierdzi, że ono wzrośnie w stosunku do sytuacji sprzed pandemii, co czwarty, że utrzyma się na tym samym poziomie, a co trzeci nie ma na ten temat zdania. Tylko jeden respondent uważa, że nastąpi spadek zapotrzebowania na pracowników cudzoziemców (zob. wykres 35).

Wykres 35. Zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy w perspektywie do 2025 r. w opiniach przedstawicieli powiatowych urzędów pracy (dane w liczbach i w %; N=31)

11. Wnioski

Sytuacja zatrudnieniowa - skala zapotrzebowania na pracowników z zagranicy w stosunku do okresu sprzed pandemii w województwie śląskim w 2021 r.

W grupie pracodawców wszyscy respondenci zatrudniają obecnie, tj. w 2021 r. w swoich firmach cudzoziemców i większość z nich zatrudniała ich także przed pandemią (87%).

Zdaniem, co drugiego przedstawiciela agencji zatrudnienia i powiatowych urzędów pracy w 2021 r. nastąpił **spadek zatrudnienia** cudzoziemców w stosunku do okresu sprzed pandemii (odpowiednio: 47%; 58%). Tak też uważa, co szósty przedsiębiorca (16%) - zwłaszcza w mikroprzedsiębiorstwach i w sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa. Powodem zmniejszenia skali zatrudnienia cudzoziemców był brak pracowników ze względu na obostrzenia związane z pandemią COVID-19 (zamknięte granice, okresy kwarantanny) oraz zmniejszenie zapotrzebowania na towary i usługi (odpowiednio: 45% i 42%).

Z kolei, według co drugiego pracodawcy niezależnie od sekcji PKD i wielkości firmy zatrudnienie obcokrajowców pozostało **na tym samym poziomie** (59%). Podobnego zdania był co czwarty przedstawiciel agencji zatrudnienia (23%) i co piąty powiatowego urzędu pracy (19%).

Wzrost zapotrzebowania na zatrudnianie cudzoziemców szacuje, co trzeci przedstawiciel agencji zatrudnienia (30%), co czwarty reprezentant powiatowego urzędu pracy (23%) oraz co ósmy przedsiębiorca (12%) bez względu na wielkość firmy i sekcję PKD, przy czym największy wzrost zatrudnienia nastąpił w sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe. Przyczyną zwiększenia skali zatrudnienia obcokrajowców był głównie brak rodzimych pracowników chcących podjąć zatrudnienie na oferowanych przez pracodawców warunkach pracy i płacy oraz brak rodzimych pracowników o odpowiadających pracodawcom kwalifikacjach i umiejętnościach zawodowych (odpowiednio: 68% i 44%).

Pracodawcy poszukują pracowników cudzoziemców głównie przez polecenie innej osoby lub też pracownicy zgłaszają się do nich sami (odpowiednio: 49% i 32%). Jedynie co piąty z nich poszukuje pracowników poprzez agencje zatrudnienia, a 12% przez powiatowe urzędy pracy.

Zdaniem przedstawicieli powiatowych urzędów pracy zapotrzebowanie na pracowników cudzoziemców zgłaszają przede wszystkim przedsiębiorcy z sekcji F – Budownictwo (94%) oraz sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (77%), głównie mikro i mali przedsiębiorcy (odpowiednio: 68%; 81%). Podobnie deklarują **przedstawiciele agencji zatrudnienia**, tj. pracowników z zagranicy poszukują zwłaszcza mikro i mali przedsiębiorcy (odpowiednio: 43%; 57%) oraz z sekcji F – Budownictwo i sekcji C – Przetwórstwo przemysłowe (odpowiednio: 67%; 33%).

Pracownicy z zagranicy najczęściej świadczą pracę na lokalnym i regionalnym rynku pracy. Tego zdania jest, co drugi pracownik urzędu pracy i niemal wszyscy przedstawiciele agencji zatrudnienia (odpowiednio: 52% i 80%).

11. Wnioski

Charakterystyka zatrudnionych cudzoziemców na śląskim rynku pracy w 2021 r. – zapotrzebowanie na pracowników

Według opinii wszystkich respondentów, na Śląsku **cudzoziemcy pracują przede wszystkim na stanowiskach** niewymagających specjalistycznych umiejętności i kwalifikacji zawodowych, tj. pracowników wykonujących prace proste, robotników przemysłowych i rzemieślników oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń. Nieco rzadziej są zatrudniani na stanowiskach specjalistów.

Niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa i sekcji PKD, co trzeci badany pracodawca zatrudnia w swojej firmie pracowników z zagranicy wykonujących prace proste, co czwarty specjalistów, a co piąty robotników przemysłowych i rzemieślników (odpowiednio: 37%; 25% i 21%).

Według przedstawicieli agencji zatrudnienia cudzoziemcy są zatrudniani głównie przy pracach prostych (73%), jako operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (53%) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (33%). Zdaniem respondentów 27% obcokrajowców pracuje również na stanowiskach specjalistycznych.

Przedstawiciele powiatowych urzędów pracy wskazali, że pracodawcy często poszukują i zatrudniają:

- robotników przemysłowych i rzemieślników, w tym zwłaszcza pracowników budowlanych i pomocniczych pracowników budowlanych (po 42%),
- pracowników wykonujących prace proste, w tym głównie pracowników produkcji i pracowników fizycznych (sezonowych) (po 29%),
- operatorów i monterów maszyn i urządzeń, w tym kierowców samochodów ciężarowych (32%) oraz samochodów dostawczych (13%),
- pracowników biurowych, w tym głównie magazynierów (23%).

Zdaniem wszystkich respondentów na śląskim rynku pracy zdecydowanie częściej są zatrudniani mężczyźni, przy czym:

- według pracodawców, w co drugiej badanej firmie wśród zatrudnionych cudzoziemców przeważają mężczyźni, a w co czwartej kobiety (odpowiednio: 64% i 28%). Mężczyźni przeważają głównie w firmach średnich oraz w branży budowlanej (odpowiednio: 72% i 77%), a kobiety w firmach dużych (50%) oraz w grupie pozostałe sekcje (47%),
- według niemal wszystkich przedstawicieli powiatowych urzędów pracy i większości reprezentantów agencji zatrudnienia pracodawcy częściej zatrudniają mężczyzn niż kobiety (odpowiednio: 94%; 73%).

Wszyscy respondenci stwierdzają, że najczęściej zatrudnianymi obcokrajowcami są osoby w wieku 30 – 49 lat:

- według co drugiego pracodawcy bez względu na wielkość firmy i sekcję PKD wśród zatrudnionych cudzoziemców przeważają osoby w wieku 30 – 49 lat (63%). U co szóstego przeważają osoby młode w wieku do 29 lat (18%), a jedynie u co trzynastego osoby w wieku 50+ (8%),
- wszyscy badani pracownicy powiatowych urzędów pracy twierdzą, że pracujący cudzoziemcy to często osoby w wieku do 29 lat oraz od 30 do 49 lat. Natomiast, ich zdaniem, rzadko zatrudniane są osoby w wieku 50 lat i więcej (81%),
- zdaniem większości przedstawicieli agencji zatrudnienia pracujący cudzoziemcy to często osoby w wieku 30 – 49 lat (93%) oraz w wieku do 29 lat (86%). Osoby w wieku 50 lat i więcej są zatrudniane zdecydowanie rzadziej (71%).

Poziom wykształcenia to cecha charakteryzująca zatrudnionych cudzoziemców, do której pracodawcy nie przywiązują zbyt wielkiego znaczenia. Ich zdaniem ważniejsze jest doświadczenie, kwalifikacje i umiejętności zawodowe. Niemniej jednak wykształcenie o charakterze zawodowym pozwala przypuszczać, że pracownik posiada wymagane kwalifikacje i umiejętności zawodowe. Stąd, u co czwartego przedsiębiorcy w grupie zatrudnionych cudzoziemców przeważają osoby z wykształceniem średnim zawodowym (technikum), zasadniczym zawodowym i wyższym bez względu na wielkość firmy i sekcję PKD (odpowiednio: 28%; 27% i 25%).

Odpowiedzi pracodawców korespondują z opiniami przedstawicieli agencji zatrudnienia, według których przedsiębiorcy poszukują i zatrudniają najczęściej pracowników z wykształceniem zawodowym na różnym poziomie, tj. wyższym, średnim i zasadniczym.

Zgodnie z opiniami wszystkich respondentów najczęściej zatrudnianymi pracownikami z zagranicy są obywatele Ukrainy. Tak twierdzą wszyscy przedstawiciele powiatowych urzędów pracy i agencji zatrudnienia oraz $\frac{3}{4}$ pracodawców (odpowiednio: 100%; 100%; 77%).

11. Wnioski

Wymagania pracodawców wobec pracowników cudzoziemców

Zgodnie z opinią, co drugiego przedstawiciela agencji zatrudnienia, pracodawcy często zwracają uwagę na kwalifikacje i umiejętności zawodowe kandydatów do pracy (57%), na cechy osobowościowe (np. uczciwość, rzetelność itp.) (57%), znajomość języka polskiego (53%) oraz doświadczenie zawodowe (47%). Co czwarty wskazuje na stawiane przez pracodawców wymagania odnośnie posiadania umiejętności miękkich (np. współpraca w grupie, radzenie sobie ze stresem w miejscu pracy) (27%), uprawnień zawodowych (23%) i znajomości technologii wykorzystywanych w firmie (23%). Przedstawiciele agencji zatrudnienia najrzadziej wskazują na wymagania dotyczące znajomości języków obcych i obsługi komputera, w tym programów specjalistycznych (po 17%).

Zdaniem przedsiębiorców, większość zatrudnianych cudzoziemców spełnia stawiane im wymagania w stopniu wystarczającym odnośnie posiadanych przez nich kwalifikacji i umiejętności zawodowych (74%), umiejętności miękkich (69%) oraz cech osobowościowych (65%), znajomości języka polskiego (64%), doświadczenia zawodowego (63%), znajomości wykorzystywanych w firmie technologii (61%) oraz uprawnień zawodowych (59%).

Z kolei ponad połowa badanych uważa, że zatrudnieni przez nich cudzoziemcy spełniają w stopniu minimalnym wymagania związane ze znajomością obsługi komputera (programy podstawowe i specjalistyczne) oraz ze znajomością języków obcych (odpowiednio: 56%; 54%).

Co czwarty pracodawca deklaruje, że pod względem cech osobowości, zatrudnieni cudzoziemcy spełniają wymagania w stopniu większym niż wystarczający (28%), a co piąty ocenia umiejętności miękkie swoich pracowników powyżej oczekiwań (21%).

Warunki zatrudnienia oferowane pracownikom z zagranicy

Według pracodawców bez względu na wielkość firmy i sekcję PKD oraz przedstawicieli agencji zatrudnienia pracownicy z zagranicy są najczęściej zatrudniani na okres dłuższy niż 12 miesięcy (odpowiednio: 69%; 40%). Natomiast według większości pracowników PUP okres zatrudnienia cudzoziemców wynosi od 3 do 6 miesięcy (87%). Wynika to z przepisów prawa i procedur realizowanych przez PUP, zgodnie z którymi cudzoziemcy z 6 państw: Republiki Armenii, Republiki Białorusi, Republiki Gruzji, Republiki Mołdawii, Federacji Rosyjskiej i Ukrainy mogą wykonywać w Polsce pracę przez 6 miesięcy w okresie 12 następujących po sobie miesięcy bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę.

W przypadku rodzaju zawieranych umów odpowiedzi respondentów są rozbieżne. Zdaniem przedstawicieli powiatowych urzędów pracy i agencji zatrudnienia, obcokrajowcy są najczęściej zatrudniani na umowy cywilnoprawne (odpowiednio: 87%; 60%). Natomiast pracodawcy bez względu na wielkość firmy i sekcję PKD twierdzą, że najczęstszą formą zatrudnienia jest umowa o pracę na czas określony, a umowy cywilnoprawne są stosowane zdecydowanie rzadziej (odpowiednio: 60%; 20%).

Wszyscy respondenci w większości deklarują zatrudnianie cudzoziemców w pełnym wymiarze czasu pracy (odpowiednio: pracownicy PUP – 81%; przedstawiciele agencji zatrudnienia – 73%; pracodawcy bez względu na wielkość firmy i sekcję PKD – 84%).

Według większości pracodawców i przedstawicieli agencji zatrudnienia wysokość oferowanego wynagrodzenia pracownikom z zagranicy wynosi powyżej minimalnego wynagrodzenia za pracę (odpowiednio: 59%; 70%). Pracownicy powiatowych urzędów pracy uważają natomiast, że wynagrodzenie oferowane cudzoziemcom jest równe minimalnemu wynagrodzeniu za pracę. Rozbieżność odpowiedzi wynika prawdopodobnie z informacji przekazywanych na ten temat agencjom zatrudnienia i urzędom pracy przez przedsiębiorców.

11. Wnioski

Powody zatrudniania cudzoziemców

Wszyscy respondenci wskazują jeden główny powód zatrudniania cudzoziemców, jakim jest brak innych pracowników gotowych do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach (odpowiednio: pracodawcy 67%; przedstawiciele agencji zatrudnienia – 63%; pracownicy PUP – 81%).

Kolejnymi powodami zatrudniania obcokrajowców zdaniem respondentów badania są:

- odpowiednie kwalifikacje i umiejętności (pracodawcy – 36%; przedstawiciele agencji zatrudnienia – 20%; pracownicy PUP – 3,2%),
- determinacja/chęć do pracy (pracodawcy – 33%; przedstawiciele agencji zatrudnienia – 37%; pracownicy PUP – 48%),
- dyspozycyjność pracowników (pracodawcy – 32%; przedstawiciele agencji zatrudnienia – 57%; pracownicy PUP – 52%),
- niewysokie oczekiwania płacowe w porównaniu do rodzimych pracowników (pracodawcy – 6%; przedstawiciele agencji zatrudnienia – 20%; pracownicy PUP – 48%).

Zatrudnianie cudzoziemców na śląskim rynku pracy w perspektywie roku 2022 i roku 2025

Przedstawiciele powiatowych urzędów pracy i agencji zatrudnienia **prognozują na 2022 rok** głównie wzrost zapotrzebowania na pracowników z zagranicy a pracodawcy utrzymanie się popytu na tym samym poziomie jak obecnie. W perspektywie jednorocznej nie potrafi oszacować popytu na tych pracowników, co szósty przedstawiciel powiatowego urzędu pracy (16%), co czwarty reprezentant agencji zatrudnienia (23%) i co ósmy przedsiębiorca (13%).

Według ponad połowy przedstawicieli powiatowych urzędów pracy zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy w 2022 roku wzrośnie w stosunku do obecnego (55%), według co trzeciego utrzyma się na tym samym poziomie (29%), a według co szóstego trudno jest na ten temat wyrokować (16%). Nikt nie przewiduje spadku popytu na pracowników – cudzoziemców.

Co trzeci przedstawiciel agencji zatrudnienia również prognozuje wzrost popytu na pracowników – cudzoziemców (40%), co piąty spadek (20%), co szósty utrzymanie się na tym samym poziomie jak obecnie (17%). Natomiast co czwarty nie ma na ten temat zdania (23%).

Ponad połowa przedsiębiorców bez względu na wielkość firmy i sekcję PKD przewiduje zatrudnianie pracowników z zagranicy na podobną skalę jak obecnie (52%), co piąty uważa, że ich zatrudnianie wzrośnie (21%), a 2% uważa, że spadnie. Co ósmy pracodawca nie zamierza zatrudniać cudzoziemców w 2022 r. (12%).

Różnice w odpowiedziach respondentów w prognozowanym wzroście, spadku lub utrzymaniu się popytu na tym samym poziomie wynikają najprawdopodobniej z większej ostrożności przedsiębiorców w postrzeganiu sytuacji gospodarczej w kontekście zagrożeń pandemicznych niż pozostałych respondentów.

Im większa perspektywa czasowa **prognozowania popytu na pracowników z zagranicy (do 2025 roku)** tym większy odsetek respondentów w każdej grupie, którzy nie potrafią udzielić jednoznacznej odpowiedzi na ten temat: co trzeci pracownik powiatowego urzędu pracy (36%) i przedstawiciel agencji zatrudnienia (33%) oraz co drugi pracodawca (45%). Natomiast pozostali przewidują to zapotrzebowanie w następujący sposób:

- według co trzeciego przedstawiciela powiatowego urzędu pracy prognozowane zapotrzebowanie na pracowników wzrośnie, a według co czwartego utrzyma się na dotychczasowym poziomie (odpowiednio: 39%; 23%),
- w perspektywie do 2025 roku 43% przedstawicieli agencji zatrudnienia prognozuje wzrost popytu na pracowników z zagranicy, co dziesiąty uważa, że utrzyma się na tym samym poziomie (10%), a co ósmy, prognozuje jego spadek (13%),
- wśród pracodawców, co czwarty twierdzi, że zapotrzebowanie na pracowników z zagranicy utrzyma się na tym samym poziomie jak przed pandemią (26%), co piąty, że na wyższym (22%), a jedynie 1% przedsiębiorców uważa, że popyt na pracowników obcokrajowców spadnie. Zaledwie 5% pracodawców nie przewiduje zatrudniania cudzoziemców w perspektywie do 2025 roku.